

SHQIPËRIA, kontribut në **FORCËN** Ndërkombëtare të Stabilitetit në **GAZA**

“MBUROJA E ARBRIT-26”, PROVA E GATISHMËRISË DHE NDËRVEPRUESHMËRISË ME NATO-n

Në rajonin stërvitor të Bizës u përmbyll stërvitja “Mburja e Arbrit-26”, një proces i plotë vlerësimi për Grup-Batalionin e Këmbësorisë së Lehtë, i cili u certifikua “I aftë për mision”, në përputhje me standardet dhe procedurat e NATO-s. Ceremonia përmbyllëse mbledhi në Bizë autoritetet më të larta të Forcave të Armatosura, përfaqësues të NATO-s, atashe ushtarakë dhe partnerë. Të pranishëm...

faqe 2

SHQIPËRIA, ZË AKTIV PËR FORCIMIN E BASHKËPUNIMIT RAJONAL NË MBROJTJE DHE SIGURI

Ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nufi, mori pjesë në Ministerialin e Bashkëpunimit të Mbrojtjes të Evropës Qendrore (CEDC) dhe vendeve të Ballkanit Perëndimor, zhvilluar në Brdo pri Kranju, Slloveni. Takimi i nivelit të lartë u përqendrua në forcimin e bashkëpunimit rajonal në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë, zhvillimin e kapaciteteve të përbashkëta dhe adresimin e sfidave të përbashkëta...

faqe 3

GJENERALLEJTËNANT ARBEN KINGJI NË TAKIMIN E KOMITETIT USHTARAK TË NATO-S

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjenerallejtënant Arben Kingji, mori pjesë në takimin e Komitetit Ushtarak të NATO-s, zhvilluar në Kopenhagë, ku u shqyrtuan hapat vijues pas Samitit të NATO-s në Ankara dhe prioritetet e Aleancës në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes. Në fokus të diskutimeve ishin forcimi i mëtejshëm...

faqe 4

“MBUROJA E ARBRIT-26”, PROVA E GATISHMËRISË DHE NDËRVEPRUESHMËRISË ME NATO-n

***Në Bizë përmbillet stërvitja e Grup-Batalionit të
Këmbësorisë së Lehtë, i certifikuar “I aftë për mision”***

Në rajonin stërvitor të Bizës u përbyll stërvitja “Mburoja e Arbrit-26”, një proces i plotë vlerësimi për Grup-Batalionin e Këmbësorisë së Lehtë, i cili u certifikua **“I aftë për mision”**, në përputhje me standardet dhe procedurat e NATO-s.

Ceremonia përmbyllëse mbledhi në Bizë autoritetet më të larta të Forcave të Armatosura, përfaqësues të NATO-s, atashe ushtarakë dhe partnerë. Të pranishëm ishin **Presidenti i Republikës, Bajram Begaj, Ministri i Mbrojtjes, Ermal Nufi, dhe Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, Gjenerallejtënant Arben Kingji**. Në aktivitet morën pjesë gjithashtu komandantë dhe përfaqësues të strukturave të FA-së dhe partnerëve ndërkombëtarë.

Certifikimi i GBKL-së erdhi pas një procesi rigoroz vlerësimi, të zhvilluar në kuadër të stërvitjes “Mburoja e Arbrit-26”, ku u testuan kapacitetet e strukturës për të planëzuar, komanduar, dislokuar dhe zhvilluar operacione në një mjedis operacional kompleks.

Vlerësimi u zhvillua sipas fushave të **CREVAL**, ndërsa procesi kombëtar i certifikimit u realizua nën monitorimin e përfaqësuesve të NATO-s, duke vendosur në fokus standardizimin dhe ndërveprueshmërinë e Forcave të Armatosura shqiptare me forcat aleate.

Presidenti Begaj: Gatishmëria ndërtohet përmes përgatitjes dhe standardit

Presidenti i Republikës, Bajram Begaj, ndoqi nga afër finalizimin e stërvitjes në Bizë dhe certifikimin e Grup-Batalionit të Këmbësorisë së Lehtë.

Në mesazhin e tij, Presidenti e lidhi rezultatin e arritur me përgatitjen, disiplinën dhe profesionalizmin e efektivëve që morën pjesë në procesin vlerësues, duke e paraqitur certifikimin si një standard që duhet ruajtur dhe zhvilluar më tej.

Prania e Presidentit, si Komandant i Përgjithshëm i Forcave të Armatosura, në ceremoninë e përmbylljes së një procesi të tillë vlerësimi, i dha aktivitetit një dimension të veçantë institucional, në një kohë kur rritja e gatishmërisë dhe zhvillimi i kapaciteteve operationale mbeten pjesë e rëndësishme e përgatitjes së FA-së.

Ministri i Mbrojtjes Nufi: “I aftë për mision” është arritje, por edhe përgjegjësi

Ministri i Mbrojtjes, Ermal Nufi, e vlerësoi certifikimin si një arritje të rëndësishme për Forcën Tokësore dhe Forcat e Armatosura, duke theksuar se rezultati i arritur duhet të shoqërohet me përgjegjësinë për ruajtjen e standardit operacional.

“Sot, rezultati flet qartë: Grupi-Batalioni i Këmbësorisë së Lehtë është certifikuar ‘I aftë për mision’. Kjo është një arritje, për të cilën duhet të jemi krenarë. Por, ndër të tjera, është edhe përgjegjësi. Përgjegjësi për të ruajtur standardin, për ta kthyer këtë përvojë në një kapacitet të qëndrueshëm operacional dhe përgjegjësi për të qenë të gatshëm ta dëshmojmë këtë aftësi sa herë që misioni e kërkon”, - u shpreh ministri Nufi.

Ministri Nufi theksoi gjithashtu se modernizimi i Forcave të Armatosura nuk lidhet vetëm me pajisjet dhe teknologjinë, por edhe me mënyrën e planëzimit, stërvitjes, komandimit dhe zhvillimit të operacioneve.

“Modernizimi që po ndërmarrim synon pikërisht këtë: të ndërtojmë Forca të Armatosura më të afta, më të lëvizshme, më të mbrojtura, më teknologjike dhe plotësisht të ndërveprueshme me forcat e vendeve aleate”, - deklaroi ministri i Mbrojtjes Nufi.

Kingji: Certifikimi, rezultat i përgatitjes së strukturave

Në ceremoninë e përmbylljes ishte i pranishëm edhe shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjenerallejtënant Arben Kingji, së bashku me drejtues dhe komandantë të strukturave të FA-së.

Prania e Shtabit të Përgjithshëm në këtë proces pasqyroi rëndësinë që i kushtohet vlerësimit të kapaciteteve operationale dhe përmbushjes së standardeve të kërkuara për strukturat që angazhohen në misione kombëtare dhe në kuadër të Aleancës.

“Mburoja e Arbrit-26” nuk ishte vetëm një aktivitet

stërvitor, por një proces vlerësimi i kapaciteteve reale të strukturës. Përmes skenarëve dhe detyrave të zhvilluara në kohë reale, u vunë në provë mekanizmat e komandimit, kontrollit, planëzimit, koordinimit dhe reagimit operacional.

Nga stërvitja te kapaciteti operacional

Thelbi i procesit të zhvilluar në Bizë ishte pikërisht kalimi nga përgatitja individuale dhe kolektive te aftësia për të funksionuar si një strukturë e integruar.

Në një forcë moderne, certifikimi nuk lidhet vetëm me zotërimin e teknikave taktike. Ai përfshin aftësinë e një strukture për të vepruar sipas procedurave të standardizuara, për të marrë dhe zbatuar vendime, për të koordinuar elementët e saj dhe për të ndërvepruar me struktura të tjera në një mjedis operacional kompleks.

Në këtë kuptim, “Mburoja e Arbrit-26” shërbeu si një provë e rëndësishme e nivelit të përgatitjes së Grup-Batalionit të Këmbësorisë së Lehtë.

Monitorimi nga përfaqësues të NATO-s e vendosi procesin edhe në një dimension më të gjerë: atë të standardizimit dhe ndërveprueshmërisë me forcat aleate.

Një rezultat që mbart përgjegjësi

Në përfundim të ceremonisë, Ministri Nufi vlerësoi punën e komandantëve, shtabeve, instruktorëve, vlerësuesve dhe të gjithë ushtarakëve e civilëve të angazhuar në stërvitje.

Certifikimi **“I aftë për mision”** është rezultat i një procesi të gjatë përgatitor, disipline dhe pune të përbashkët. Por, siç u nënvizua në ceremoni, përfundimi i vlerësimit nuk shënon fundin e procesit. Ai vendos përpara strukturës detyrimin për të ruajtur dhe zhvilluar më tej nivelin e arritur.

“Mburoja e Arbrit-26” përfundoi në Bizë me një rezultat konkret: Grup-Batalioni i Këmbësorisë së Lehtë u certifikua “I aftë për mision”.

Për Forcat e Armatosura, ky proces përfaqëson një tjetër etapë në zhvillimin e kapaciteteve operationale, në forcimin e gatishmërisë dhe në rritjen e ndërveprueshmërisë me strukturat aleate të NATO-s.

Forcat e Armatosura shqiptare, pjesë e angazhimit ndërkombëtar për sigurinë, stabilitetin dhe mbështetjen humanitare

Shqipëria po e shndërron angazhimin e saj për paqen dhe sigurinë ndërkombëtare në një kontribut konkret në terren. Kuvendi i Shqipërisë miratoi më 24 shtator projektligjin “Për pjesëmarrjen e Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë në operacionin ushtarak të Forcës Ndërkombëtare të Stabilitetit, në Gaza”, duke i hapur rrugë kontributit shqiptar në këtë mision ndërkombëtar. Sipas projektligjit, pjesëmarrja shqiptare parashikohet deri në 40 efektivë të Forcave të Armatosura.

Angazhimi i Shqipërisë vjen në kuadër të Forcës Ndërkombëtare të Stabilitetit, e lidhur me nismën e Bordit të Paqes për situatën në Gaza. Në këtë kuadër, kontributi shqiptar synon të jetë pjesë e përpjekjes shumëkombëshe për krijimin e kushteve të sigurisë dhe stabilitetit, duke mbështetur njëkohësisht përpjekjet humanitare.

Mision me përgjegjësi të përcaktuara

Sipas dokumentacionit që shoqëron pjesëmarrjen shqiptare, efektivët e Forcave të Armatosura do të angazhohen në një sërë detyrash të përcaktuara në funksion të mandatit të misionit. Këto detyra e vendosin kontributin e personelit shqiptar në një mjedis operacional kompleks, ku kërkohet profesionalizëm, disiplinë, koordinim me partnerët ndërkombëtarë dhe respektim i mandatit të misionit.

Pjesëmarrja e Forcave të Armatosura shqiptare në këtë operacion është gjithashtu një tjetër angazhim ndërkombëtar përtej territorit kombëtar. Ministria e Mbrojtjes ka theksuar se FA-të shqiptare kontribuojnë në misione, operacione dhe aktivitete ndërkombëtare në kuadër të NATO-s, BE-së dhe OKB-së, si pjesë e përgjegjësisë të Shqipërisë në sigurinë kolektive.

Nga solidariteti te kontributi në terren

Për Shqipërinë, pjesëmarrja në misione ndërkombëtare përfaqëson njëkohësisht përgjegjësi shtetërore, angazhim aleat dhe mundësi për të vënë në dispozicion të përpjekjeve

Ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nuçi, mori pjesë në Ministerialin e Bashkëpunimit të Mbrojtjes të Evropës Qendrore (CEDC) dhe vendeve të Ballkanit Perëndimor, zhvilluar në Brdo pri Kranju, Slloveni. Takimi i nivelit të lartë u përqendrua në forcimin e bashkëpunimit rajonal në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë, zhvillimin e kapaciteteve të përbashkëta dhe adresimin e sfidave të përbashkëta në mjedisin e sotëm të sigurisë.

Ministeriali mbledhi ministrat dhe përfaqësues të lartë të vendeve pjesëmarrëse, duke ofruar një mundësi për shkëmbimin e qëndrimeve dhe për koordinimin e mëtejshëm të përpjekjeve në funksion të sigurisë dhe stabilitetit rajonal. Në fokus të diskutimeve ishte nevoja për një bashkëpunim më të ngushtë ndërmjet vendeve të rajonit, aleatëve dhe partnerëve, veçanërisht përballë një mjedisi sigurie gjithnjë e më kompleks. Gjatë fjalës së tij, ministri Nuçi theksoi angazhimin e Shqipërisë për të vijuar kontributin aktiv në iniciativat e përbashkëta rajonale dhe ndërkombëtare, duke nënvizuar rëndësinë që kanë këto formate në rritjen e kapaciteteve, ndërveprueshmërisë dhe bashkëpunimit ndërmjet vendeve.

“Shqipëria vijon e palëkundur dhe në mënyrë aktive kontributin e saj në çdo iniciativë të përbashkët rajonale dhe ndërkombëtare. Task Forca Mjekësore Ballkanike është një prej tyre, si një shembull i suksesshëm i bashkëpunimit rajonal, zhvillimit të kapaciteteve dhe ndërveprueshmërisë në drejtim të integritetit euroatlantik”, – u shpreh ministri Nuçi.

Në vijim, ministri i Mbrojtjes vuri theksin te nevoja për një koordinim të vazhdueshëm ndërmjet aleatëve dhe partnerëve, si një element i rëndësishëm për forcimin e mbrojtjes kolektive dhe garantimin e paqes e stabilitetit.

“Në një mjedis sigurie gjithnjë e më kompleks, mbetet prioritarë nevoja për një koordinim sa më të ngushtë ndërmjet aleatëve e partnerëve, me qëllim forcimin e mbrojtjes kolektive dhe garantimin e paqes”.

Pjesëmarrja e Shqipërisë në këtë Ministerial dëshmon vijimësinë e angazhimit të saj në mekanizmat dhe iniciativat rajonale të bashkëpunimit në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë, duke kontribuar në zhvillimin e kapaciteteve të përbashkëta dhe në forcimin e ndërveprueshmërisë ndërmjet vendeve pjesëmarrëse.

Shqipëria, kontribut në Forcën Ndërkombëtare të Stabilitetit në Gaza

të përbashkëta kapacitetet dhe profesionalizmin e Forcave të Armatosura.

Në rastin e angazhimit në Gaza, dimensionin humanitar zë një vend të rëndësishëm krahas detyrave të sigurisë. Mbështetja e operacioneve humanitare dhe monitorimi i situatës së sigurisë synojnë të kontribuojnë në krijimin e kushteve të nevojshme për zhvillimin e misionit dhe përpjekjet ndërkombëtare për stabilitet.

Pjesëmarrja shqiptare në Forcën Ndërkombëtare të Stabilitetit dëshmon vijimësinë e angazhimit të Forcave të

Armatosura në operacione shumëkombëshe dhe në nisma që lidhen me sigurinë dhe paqen ndërkombëtare.

Për efektivët shqiptarë, çdo mision jashtë vendit është një përgjegjësi e re profesionale dhe njerëzore. Në Gaza, kjo përgjegjësi merr një dimension të veçantë, për shkak të kompleksitetit të situatës dhe nevojës për koordinim të ngushtë ndërkombëtar. Shqipëria kontribuon me atë që ka më të çmuar në një mision të tillë: profesionalizmin e njerëzve të saj në uniformë, përgjegjësinë ndaj mandatit dhe vullnetin për të qenë pjesë e përpjekjeve ndërkombëtare për siguri, stabilitet dhe paqe.

Shqipëria, zë aktiv për forcimin e bashkëpunimit rajonal në mbrojtje dhe siguri

CEDC, PLATFORMË E BASHKËPUNIMIT NË MBROJTJE DHE SIGURI

Bashkëpunimi i Mbrojtjes i Evropës Qendrore (Central European Defence Cooperation – CEDC) përfaqëson një platformë bashkëpunimi në fushën e mbrojtjes, e përbërë nga Austria, Republika Çeke, Sllovakia, Hungaria, Kroacia dhe Sllovenia. Këtë vit, presidenca e formatit mbahet nga Sllovenia, ndërsa Polonia ka statusin e vendit vëzhgues.

CEDC synon të krijojë një hapësirë të përbashkët për diskutimin, zhvillimin dhe promovimin e interesave të përbashkëta në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë. Në këtë kuadër, bashkëpunimi me vendet e Ballkanit Perëndimor i jep formatit një dimension të rëndësishëm rajonal, duke nxitur koordinimin, shkëmbimin e përvojave dhe zhvillimin e kapaciteteve të përbashkëta.

Për Shqipërinë, pjesëmarrja në këtë format përbën një tjetër mundësi për të afirmuar kontributin e saj në përpjekjet e përbashkëta për një mjedis më të sigurt, më të qëndrueshëm dhe më të integruar euroatlantik në rajon.

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, **gjenerallejtënant Arben Kingji**, mori pjesë në takimin e Komitetit Ushtarak të NATO-s, zhvilluar në Kopenhagë, ku u shqyrtuan hapat vijues pas Samitit të NATO-s në Ankara dhe prioritetet e Aleancës në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes.

Në fokus të diskutimeve ishin forcimi i mëtejshëm i **parandalimit dhe mbrojtjes kolektive**, zhvillimi i kapaciteteve ushtarake, inovacioni dhe teknologjia, si dhe vijimi i mbështetjes së Aleancës për Ukrainën.

Gjatë takimit, gjenerallejtënant Arben Kingji theksoi angazhimin e Shqipërisë për përmbushjen e objektivave të përbashkëta të Aleancës dhe zhvillimin e kapaciteteve të nevojshme për modernizimin e Forcave të Armatosura dhe infrastrukturës ushtarake.

Në këtë kuadër, u nënvizua rëndësia e forcimit të **infrastrukturës së Mbështetjes së Vendit Pritës**, si dhe vijimi i kontributit të Shqipërisë në misionin e **KFOR-it në Kosovë**, në funksion të garantimit të sigurisë dhe stabilitetit në rajon. Gjithashtu, u konfirmua vijimi i pjesëmarrjes së Forcave të Armatosura në misione dhe operacione ndërkombëtare, si dhe mbështetja e përpjekjeve të Aleancës ndaj Ukrainës.

Një tjetër element i rëndësishëm i angazhimit shqiptar në kuadër të NATO-s është bashkë-organizimi i stërvitjes shumëkombëshe “Steadfast Dart 27”, e cila do të zhvillohet vitin e ardhshëm. Kjo stërvitje përbën një mundësi të rëndësishme për rritjen e gatishmërisë, ndërveprueshmërisë dhe kapaciteteve të forcave aleate, ndërsa njëkohësisht dëshmon rolin aktiv të Shqipërisë në strukturat dhe aktivitetet e Aleancës.

Në takimin e Komitetit Ushtarak u zhvillua gjithashtu procesi i zgjedhjes së Kryetarit të ri të Komitetit Ushtarak të NATO-s. Në këtë detyrë u zgjodh shefi i Shtabit të Forcave të Armatosura të Gjermanisë, gjeneral Carsten Breuer, i cili pason admiralin Giuseppe Cavo Dragone.

Pjesëmarrja e shefit të Shtabit të Përgjithshëm, gjenerallejtënant Arben Kingji, në këtë takim të nivelit të lartë ushtarak të Aleancës pasqyron angazhimin e Forcave të Armatosura të Shqipërisë në proceset vendimmarrëse dhe në përmbushjen e objektivave të përbashkëta të NATO-s, për sigurinë dhe mbrojtjen kolektive.

Gjenerallejtënant Arben Kingji në takimin e Komitetit Ushtarak të NATO-s

Shqipëria konfirmon angazhimin e saj në forcimin e mbrojtjes kolektive, zhvillimin e kapaciteteve dhe rritjen e ndërveprueshmërisë së Aleancës

Zëvendësministria e Mbrojtjes, znj. Blerina Abrazhda, priti në Ministrinë e Mbrojtjes delegacionin ushtarak italian, të kryesuar nga gjeneralmajor Luigi Casali, në kuadër të bashkëpunimit dypalësh për realizimin e projektit të Portit Ushtarak në Porto Romano.

Gjatë takimit u diskutua mbi ecurinë e projektit dhe rëndësinë e tij për zhvillimin e kapaciteteve detare dhe forcimin e mëtejshëm të sigurisë në Adriatik. Në vijim të vizitës, delegacioni italian zhvilloi një vizitë pune në Forcën Detare, si dhe një inspektim në terren në zonën e Porto Romanos, ku parashikohet ndërtimi i kompleksit portual.

Bashkëpunimi me Italinë në këtë projekt përfaqëson një tjetër hap në konsolidimin e marrëdhënieve të ngushta

mes dy vendeve dhe në rritjen e kapaciteteve të sigurisë dhe mbrojtjes në hapësirën Adriatike.

Bashkëpunim që forcon sigurinë në Adriatik!

Porto Romano: Në fokus, bashkëpunimi ushtarak

ATY KU MBËSHTETJA BËHET MISION

Batalioni i Mbështetjes, 61 vite në shërbim të sigurisë, funksionimit dhe dinjitetit të Forcave të Armatosura

Në funksionimin e Forcave të Armatosura, përmbushja e çdo misioni mbështetet edhe te puna e strukturave që garantojnë sigurinë, mbrojtjen dhe kushtet e nevojshme për veprimtarinë institucionale dhe ushtarake. **Batalioni i Mbështetjes** është një prej këtyre strukturave, me një rol të rëndësishëm në sigurimin dhe mbrojtjen e personelit, infrastrukturës dhe instalimeve të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura. Një mision që kërkon përgjegjësi, përgatitje të vazhdueshme dhe përkushtim në çdo detyrë të ngarkuar.

Prej dekadash, puna e këtij batalioni është lidhur me një mision që në pamje të parë mund të duket i heshtur, por në thelb është një prej themeleve të funksionimit të strukturave qendrore të Forcave të Armatosura. Siguria e personelit, mbrojtja e infrastrukturës dhe instalimeve ushtarake, krijimi i kushteve të përshtatshme për punë dhe jetesë, mbështetja e strukturave dhe garantimi i vazhdimësisë së veprimtarisë së tyre janë pjesë e një përgjegjësie që kërkon përgatitje të vazhdueshme, disiplinë dhe profesionalizëm.

Më 24 shtator 1965, nisi rrugëtimin e tij një repart, i cili ndër vite do të përshtatej me zhvillimet e Forcave të Armatosura dhe me kërkesat e kohës, duke ruajtur në themel të misionit të tij një parim të pandryshueshëm: të jetë aty ku kërkohet mbështetje, siguri dhe gatishmëri.

Në 61 vite të historisë së tij, Batalioni i Mbështetjes ka kaluar nëpër etapa të ndryshme zhvillimi, duke ndjekur transformimin e strukturave të Forcave të Armatosura dhe ndryshimin e kërkesave operacionale. Nga një periudhë në tjetrën kanë ndryshuar teknologjitë, mënyrat e organizimit, standardet dhe kërkesat profesionale, por ka mbetur e njëjtë përgjegjësia për të garantuar funksionimin e strukturave që mbështeten prej tij.

Sot, këtë përgjegjësi e drejton **kolonel Orgest Shuraja**, komandant i Batalionit të Mbështetjes.

Në këtë përvjetor, historia e batalionit nuk është vetëm një numër vitesh. Ajo është historia e brezave të ushtarakëve që kanë shërbyer në të, e detyrave të përmbushura shpesh pa zhurmë, e orëve të gjata të shërbimit dhe e një pune që vlerën e saj e tregon pikërisht atëherë kur gjithçka duhet të funksionojë.

Një mision që nis me sigurinë

Në themel të veprimtarisë së Batalionit të Mbështetjes qëndron siguri dhe mbrojtja e personelit, infrastrukturës dhe instalimeve ushtarake të Ministrisë së Mbrojtjes dhe të Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura. Kjo përgjegjësi nuk kufizohet vetëm te prania fizike në një objekt apo te garantimi i një shërbimi të caktuar. Ajo kërkon organizim, koordinim, gatishmëri dhe aftësi për t'iu përgjigjur situatave të ndryshme. Çdo hallkë e këtij procesi ka rëndësinë e vet, sepse pas saj qëndron një qëllim i përbashkët: garantimi i kushteve të nevojshme që strukturat e Forcave të Armatosura të vijnë në kryejnë misionin e tyre. Në këtë kuptim, mbështetja nuk është një detyrë dytësore. Ajo është pjesë e drejtpërdrejtë e misionit.

Batalioni ka përgjegjësi edhe për krijimin e kushteve të përshtatshme për punë dhe jetesë në vendkomandën e kohës së paqes dhe në atë të kohës së veçantë të Shtabit të Përgjithshëm. Kjo kërkon që struktura të jetë e organizuar dhe e gatshme jo vetëm për rutinën e përditshme, por edhe për situata që kërkojnë reagim të shpejtë dhe zbatim të saktë të procedurave.

Në këtë pikë, rëndësia e përgatitjes merr një dimension të veçantë. Një strukturë mbështetëse nuk mund të presë që situata të krijohet për të menduar se si do të veprojë. Përgatitja duhet të jetë e vazhdueshme, ndërsa gatishmëria duhet të jetë pjesë e kulturës së përditshme të punës.

Pas çdo detyre janë njerëzit

Asnjë mision nuk realizohet vetëm përmes strukturës. Pas çdo detyre janë njerëzit. Efektiviteti i Batalionit të Mbështetjes duhet të jetë i përgatitur për të përmbushur detyra që kërkojnë saktësi, përgjegjësi dhe respektim të standardeve. Në një strukturë me një gamë të gjerë përgjegjësish, puna në grup dhe koordinimi ndërmjet elementeve të ndryshme janë thelbësore.

Disiplina nuk është vetëm respektimi formal i rregullit. Ajo është mënyra se si një ushtarak e përmbush detyrën edhe atëherë kur nuk është nën vëzhgimin e askujt. Është

korrektësia në kohë, përpikëria në zbatim, përgjegjësia ndaj kolegut dhe gatishmëria për të marrë përsipër detyrën që i takon.

Kjo është veçanërisht e rëndësishme për një strukturë që duhet të garantojë vazhdimësinë e funksionimit të institucioneve dhe të strukturave të Forcave të Armatosura.

Në këtë mjedis, përvoja e brezave të mëparshëm mbetet pjesë e identitetit të batalionit. Traditat e krijuara gjatë dekadave nuk janë thjesht kujtime të një periudhe të kaluar. Ato përbëjnë një trashëgimi profesionale që përcillet nga një brez te tjetri.

Dhe pikërisht këtu qëndron një prej vlerave të historisë së gjatë të Batalionit të Mbështetjes: ndryshojnë njerëzit, ndryshojnë teknologjitë dhe mënyrat e organizimit, por mbetet përgjegjësia për ta bërë detyrën siç duhet.

TRUPROJA E NDERIT: UNIFORMA BËHET PËRFAQËSIM

Nëse një pjesë e misionit të batalionit lidhet me punën e përditshme të sigurisë dhe mbështetjes, ekziston edhe një detyrë që e vendos efektivin drejtpërdrejtë përballë publikut dhe në qendër të ceremonive shtetërore: **Truproja e Nderit**.

Ajo është një prej elementeve më përfaqësuese të Forcave të Armatosura.

Në ceremonitë shtetërore dhe ushtarake të organizuara nga Ministria e Mbrojtjes dhe institucionet e tjera shtetërore, Truproja e Nderit është pjesë e protokollit, por njëkohësisht është edhe një shfaqje e drejtpërdrejtë e disiplinës, përgatitjes dhe dinjitetit ushtarak.

Një lëvizje e sinkronizuar, një qëndrim i drejtë, një komandë e zbatuar në kohë dhe një formacion i përsosur janë rezultat i orëve të tëra përgatitjeje.

Pas pamjes së qetë dhe të saktë të një ceremonie qëndron një punë e madhe. Efektiviteti duhet të zotërojë jo vetëm procedurat ceremoniale, por edhe të kuptojë përgjegjësinë që mbart uniforma kur përfaqëson Forcat e Armatosura përpara qytetarëve, autoriteteve shtetërore apo delegacioneve të huaja.

Truproja e Nderit është, në njëfarë mënyre, **fytyra ceremoniale e Forcave të Armatosura**.

Ajo kërkon disiplinë të lartë individuale, sinkronizim kolektiv dhe përpikëri në çdo detaj. Në një ceremoni nuk ka hapësirë për improvizim. Çdo lëvizje ka kohën dhe vendin e vet.

Por përtej anës protokollare, ekziston edhe një dimension njerëzor: krenaria e efektivitetit që përfaqëson institucionin ku shërben.

Kur një ushtarak qëndron në rreshtimin ceremonial, ai nuk përfaqëson vetëm veten. Ai përfaqëson uniformën,

Forcat e Armatosura dhe institucionin që i ka besuar atë detyrë.

Nga tradita te standardet e NATO-s

Transformimi i Forcave të Armatosura ka sjellë edhe ndryshime të rëndësishme në mënyrën e organizimit dhe të realizimit të detyrave të Batalionit të Mbështetjes.

Anëtarësimi i Shqipërisë në NATO dhe përafrimi i vazhdueshëm me standardet e Aleancës, kanë kërkuar rritjen e kapaciteteve profesionale, përmirësimin e procedurave dhe përshtatjen me kërkesat e reja të sigurisë.

Modernizimi nuk lidhet vetëm me pajisjet dhe teknologjinë. Ai kërkon mbi të gjitha njerëz të aftë për t'i përdorur ato, struktura që dinë të përshtaten dhe një kulturë pune që mbështetet te standardi.

Për Batalionin e Mbështetjes, kjo do të thotë të jetë në gjendje të përballojë një gamë gjithnjë e më të gjerë kërkesash, duke ruajtur njëkohësisht identitetin dhe funksionin e tij bazë.

Teknologjia mund të ndryshojë mënyrën se si kryhet një detyrë, por nuk mund të zëvendësojë përgjegjësinë njerëzore. Në fund të çdo procesi është ushtaraku që duhet të marrë vendimin e duhur, të zbatojë procedurën dhe të garantojë që misioni të përmbushet.

Komandimi: përgjegjësi për njerëzit dhe misionin

Për një komandant, drejtimi i një strukture me dekada histori nuk është vetëm një detyrë. Është përgjegjësi për të ruajtur atë që është ndërtuar para teje dhe njëkohësisht për ta çuar strukturën përpara.

Kolonel Orgest Shuraja e drejton Batalionin e Mbështetjes në një kohë kur Forcat e Armatosura vijnë në procesin e modernizimit dhe përshtatjes me kërkesat e reja të sigurisë.

Në një strukturë të tillë, komandimi kërkon ekuilibër mes disiplinës dhe marrëdhënies njerëzore, mes respektimit të standardit dhe aftësisë për të kuptuar njerëzit që duhet ta zbatojnë atë. Sepse një strukturë mund të ketë mision të qartë, rregullore të përcaktuara dhe procedura të detajuara, por suksesi i saj matet nga njerëzit që i kthejnë këto në veprim.

Prandaj, për një komandant, një prej përgjegjësive më të rëndësishme është krijimi i një efektiviteti që e kupton jo vetëm çfarë duhet të bëjë, por edhe pse duhet ta bëjë mirë.

Kultura e përgjegjësisë ndërtohet çdo ditë. Ajo nis nga detaji më i vogël dhe shtrihet deri te misioni më i rëndësishëm.

61 vite dhe një mision që vijon

Historia e Batalionit të Mbështetjes është histori e shumë brezave ushtarakësh. Disa prej tyre kanë kaluar vetëm një pjesë të karrierës në këtë strukturë, të tjerë kanë lënë aty vite të rëndësishme të jetës së tyre profesionale. Të gjithë kanë kontribuar në mënyrën e tyre në ndërtimin e identitetit të batalionit.

Sot, brezi i ri merr këtë trashëgimi dhe e çon përpara në kushte të reja. Përballë tij qëndrojnë kërkesa të reja profesionale, teknologji të reja, standarde të reja dhe një mjedis sigurie që kërkon gatishmëri të vazhdueshme.

Por thelbi mbetet i njëjtë.

Të jesh aty kur kërkohet, të garantosh sigurinë kur ajo është e domosdoshme; Të mbështesësh strukturat që kanë për detyrë të mbrojnë vendin, dhe ta bësh këtë me profesionalizëm, disiplinë dhe dinjitet. Ky është misioni që lidh brezat.

Ky është edhe kuptimi i një historie 61-vjeçare.

Batalioni i Mbështetjes nuk është vetëm një strukturë që mbështet të tjerët. Është një strukturë që, përmes punës së saj, mbështet vetë funksionimin e Forcave të Armatosura.

Dhe ndoshta kjo është mënyra më e saktë për ta përmbledhur filozofinë e tij.

Kur gjithçka duhet të funksionojë, dikush duhet të jetë aty.

Kur misioni kërkon siguri, dikush duhet të garantojë atë. Kur uniforma duhet të përfaqësojë dinjitetin e Forcave të Armatosura, dikush duhet të qëndrojë në rresht.

Aty ku mbështetja bëhet mision, Batalioni i Mbështetjes vijon të shkruajë historinë e tij.

PASHALIMANI, KU NË THELLËSINË E DETIT U SHKRUA NJË KAPITULL I HISTORISË SË FORCËS DETARE

21 shtator 1958: Flamuri i Forcës Luftarake Detare ngrihet mbi katër nëndetëse

Një brez detarësh merr përsipër një mision që do të kërkonte dije, disiplinë, guxim dhe sakrificë. Ka data që mbeten në kalendar dhe ka data që mbeten në kujtesën e një institucioni. 21 shtatori 1958 është një prej tyre.

Atë ditë, në Bazën Detare të Pashalimanit, u zhvillua një ceremoni që do të shënonte një kapitull të veçantë në historinë e Forcës Luftarake Detare shqiptare. Në bordin e katër nëndetëseve – **“Stuhia”, “Tufani”, “Rrufeja” dhe “Vetëtima”** – si dhe në bazën lundruese **“Tomorri”**, u ngrit Flamuri i Forcës Luftarake Detare.

Pas atij akti ceremonial qëndronte një histori e tërë përgatitjeje, përgjegjësie dhe sfide profesionale. Për herë të parë, një brez kuadrosh dhe detarësh shqiptarë do të përballlej me një teknologji komplekse dhe me një nga format më të vështira të shërbimit detar: **lundrimin nën ujë**.

Ishte fillimi i një epoke që do të zgjaste për dekada.

Një bazë, katër nëndetëse dhe një mision i ri

Më 17 shtator 1957, u krijua Brigada e Nëndetëseve. Një vit më pas, më 21 shtator 1958, ajo do të merrte formën e saj të plotë operacionale me katër nëndetëse dhe bazën lundruese **“Tomorri”**. Katër nëndetëset kishin mbërritur në Shqipëri në vitin 1958, pas një udhëtimi të gjatë detar, dhe Pashalimani u shndërrua në qendrën kryesore të veprimtarisë së tyre.

Më 30 tetor 1957, **kapiten i rangut të dytë Xhemal Shani** ishte emëruar komandanti i parë i Brigadës së Nëndetëseve. Në drejtimin e Forcës Luftarake Detare ishte

kundëradmiral Teme Sejko.

Në bordet e katër mjeteve të para do të hynin në historinë e detarisë shqiptare edhe emrat e komandantëve të parë:

“Stuhia” – Dashamir Ohri
“Rrufeja” – Muharrem Lulolli
“Vetëtima” – Spiro Kote
“Tufani” – Shyqyri Çukaj

Ndërsa bazën lundruese **“Tomorri”** e drejtoi **Stavri Çika**. Këta emra përfaqësojnë një brez që do të përballlej me

përgjegjësinë e drejtimit të një force të re, në një mjedis ku gabimi nuk falte.

Nëndetësja, një shkollë nën ujë

Të shërbeje në një nëndetëse nuk ishte thjesht të kishe një detyrë tjetër ushtarake. Ishte të jetoje dhe të punoje në një hapësirë të kufizuar, ku çdo mekanizëm, çdo instrument, çdo urdhër dhe çdo veprim duhej të funksiononte me saktësi.

Baza lundruese “TOMORRI”

Nëndetësja kërkonte ekip. Nuk kishte vend për individualizëm. Çdo specialist varej nga tjetri dhe siguria e ekuipazhit ishte rezultat i punës së përbashkët.

Prandaj, historia e Brigadës së Nëndetëseve është edhe historia e shkollës profesionale të detarëve shqiptarë.

Breza oficerësh, mekanikësh, navigatorësh dhe specialistësh u formuan në këtë mjedis. Përgatitja teknike, disiplina, qëndrueshmëria dhe përgjegjësia u bënë pjesë e kulturës së shërbimit.

Nga Pashalimani drejt ujërave të Mesdheut

Historia e nëndetëseve shqiptare nuk mbeti e kufizuar brenda Gjirit të Vlorës.

Me kalimin e viteve, ekuipazhet shqiptare realizuan lundrime dhe stërvitje të vështira në Adriatik, Jon dhe Mesdhe. Këto veprimtari shërbyen si prova të rëndësishme të përgatitjes dhe të aftësisë së personelit për të operuar me mjetet nënujore.

Në literaturën historike të lidhur me Brigadën përmenden edhe lundrime të gjata stërvitore, të cilat kërkonin qëndrueshmëri fizike e psikologjike dhe një nivel të lartë koordinimi të ekuipazhit.

Kjo është arsyeja pse historia e nëndetëseve nuk mund të shkruhet vetëm përmes emrave të mjeteve apo karakteristikave teknike.

Pas çdo lundrimi ishte njeriu. Marinari që qëndronte në postin e tij. Mekaniku që mbante në funksionim sistemet. Navigatori që ndiqte kursin. Oficeri që merrte vendimin. Komandanti që mbante mbi vete përgjegjësinë për të gjithë ekuipazhin.

Ishte një punë ku deti nuk njihte kompromis.

NJË TRASHËGIMI QË NUK MBYLLET ME NJË DATË

Nga flamuri i ngritur në Pashaliman te kujtesa e Forcës Detare sot, 68 vite pas asaj dite, historia e katër nëndetëseve vazhdon të jetë pjesë e kujtesës së Forcave të Armatosura.

Sepse trashëgimia ushtarake nuk matet vetëm me kohën gjatë së cilës një mjet qëndron në shërbim. Ajo matet edhe me njerëzit që u formuan në bordet e tij, me përvojën që kaloi nga një brez te tjetri dhe me kulturën profesionale që mbeti pas tyre.

Pashalimani u bë për dekada një nga emrat më të njohur të historisë së Forcës Detare shqiptare. Aty u krijuan tradita të shërbimit, u formuan specialistë dhe u përballuan sfida teknike e operacionale që kërkonin përkushtim të vazhdueshëm.

Vetë historia e Brigadës së Nëndetëseve lidhet ngushtë me zhvillimin e mëtejshëm të strukturave detare shqiptare. Në vitet pas krijimit të saj u zhvilluan edhe kapacitete të tjera mbështetëse dhe profesionale, përfshirë shërbimet teknike dhe përgatitjen e kuadrove të detarisë.

Në këtë kuptim, 21 shtatori 1958 nuk është vetëm historia e katër nëndetëseve. Është historia e një shkolle. **Një shkollë që u zhvillua në një mjedis të pazakontë, në heshtjen e thellësive dhe që u mësoi brezave të saj se profesionalizmi, disiplina dhe puna në ekip janë themeli i çdo misioni të suksesshëm.**

Më 17 shtator 1957, u krijua Brigada e Nëndetëseve. Një vit më pas, më 21 shtator 1958, ajo do të merrte formën e saj të plotë operacionale me katër nëndetëse dhe bazën lundruese “Tomorri”. Katër nëndetëset kishin mbërritur në Shqipëri në vitin 1958, pas një udhëtimi të gjatë detar, dhe Pashalimani u shndërrua në qendrën kryesore të veprimtarisë së tyre.

Më 21 shtator 1958, Flamuri u ngrit mbi katër nëndetëse. Sot, pas 68 vitesh, ai akt mund të lexohet edhe si një simbol i një brezi që u përball me një sfidë të re dhe e ktheu atë në një kapitull të rëndësishëm të historisë së Forcave të Armatosura. “Stuhia”, “Tufani”, “Rrufeja” dhe “Vetëtima”, janë më shumë se katër emra në historinë e Forcës Detare.

Njerëzit pas çelikut

Në fotografitë e vjetra të Pashalimanit shohim nëndetëse të ankoruara, detarë në uniformë, oficerë pranë mjeteve dhe ceremoni ku Flamuri ngrihej me solemnitet.

Por pas çdo fotografie është një histori njerëzore. Janë vite të rinisë të kaluara në shërbim. Janë familje që prisnin kthimin e marinarëve. Janë net të gjata në det. Janë orë stërvitjeje. Janë përgjegjësi që nuk shiheshin nga publiku.

Dhe mbi të gjitha është ajo ndjenjë që bashkon çdo brez ushtarak, të jesh gati për detyrën.

Kjo është ndoshta trashëgimia më e rëndësishme e Brigadës së Nëndetëseve.

Jo vetëm teknika. Jo vetëm mjetet. **Por njeriu i uniformës.**

Lundrimi i fundit

Çdo histori ushtarake ka edhe një moment kur një epokë mbyllet. Për nëndetëset shqiptare, një nga shenjat e fundit të asaj epoke ishte lundrimi i fundit i një nëndetëseje me Flamurin Luftarak të Forcës Luftarake Detare, më 3 korrik 1993, sipas materialit historik të përcjellë për këtë përvjetor.

Pas kësaj date, nëndetëset hynë në një tjetër dimension të historisë: atë të kujtesës.

Por mbyllja e një epoke nuk do të thotë zhdukje e trashëgimisë.

Përkundrazi.

Ajo trashëgimi vazhdon të jetojë në historinë e Forcës Detare, në kujtimet e ish-kuadrove, në dokumentet, në

fotografitë dhe në vetë identitetin profesional të atyre që shërbyen në det.

Një flamur që vazhdon të valëvitet në kujtesë

Më 21 shtator 1958, Flamuri u ngrit mbi katër nëndetëse. Sot, pas 68 vitesh, ai akt mund të lexohet edhe si një simbol i një brezi që u përball me një sfidë të re dhe e ktheu atë në një kapitull të rëndësishëm të historisë së Forcave të Armatosura.

“Stuhia”, “Tufani”, “Rrufeja” dhe “Vetëtima”, janë më shumë se katër emra në historinë e Forcës Detare.

Ato janë emra që mbajnë brenda historinë e njerëzve që shërbyen në bordet e tyre.

Njerëz që mësuan të dëgjonin detin në heshtje. Njerëz që e njohën përgjegjësinë në thellësi. Njerëz që e kthyen uniformën në profesion dhe profesionin në detyrë.

Dhe kjo është arsyeja pse, edhe sot, kur përmendet Pashalimani, nuk kujtohet vetëm një bazë detare.

Kujtohet një epokë.
Kujtohet një brez.
Kujtohet një histori suksesi.

Dhe mbi të gjitha, kujtohet Flamuri i Forcës Detare, që më 21 shtator 1958 u ngrit mbi det dhe mbeti aty, në kujtesën e Forcave të Armatosura shqiptare.

21 SHTATOR 1958 – 21 SHTATOR 2026
68 VJET HISTORI, PËRKUSHTIM DHE TRASHËGIMI DETARE

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

23 nëntor 1937 – 8 korrik 2018

Aleko Pojani, skënderbegasi, oficer i marinës, komandant nëndetëseje, drejtues i Brigadës së Nëndetëseve në Pashaliman, pedagog dhe studiues i fushës ushtarake, ai i përket atij brezi ku profesioni i ushtarakut nuk ishte vetëm një detyrë, por një mënyrë jetese.

Emri i tij lidhet veçanërisht me **nëndetësen 105**, me misionet e saj në Mesdhe dhe me një periudhë të rëndësishme të historisë së Forcës Luftarake Detare shqiptare.

Por pas emrit të komandantit ishte një histori njerëzore dhe profesionale që kishte nisur shumë më herët.

Nga Tirana te “Skënderbeu”

Aleko Pojani lindi **më 23 nëntor 1937**, në Tiranë, në një familje qytetare me tradita patriotike.

Shkollimin fillestar e kreu në Korçë. Më pas, në vitin 1949, nisi rrugëtimin në Shkollën e Mesme të Përgjithshme Ushtarake “Skënderbej”, një institucion që do të formonte breza të tërë kuadrosh të Forcave të Armatosura shqiptare.

Katër vite më vonë, në vitin 1953, e përfundoi shkollën me rezultate shumë të mira.

Ishte vetëm në fillimet e rrugës së tij, por tashmë po formohej profili i një ushtaraku që do ta lidhte karrierën me detin.

Po atë vit, ai ishte pjesë e grupit të skënderbegasve që u dërguan për studime në Bashkimin Sovjetik, në Shkollën e Lartë të Marinës dhe Akademinë Detare në Baku, Azerbajxhan.

Studimet do t'i përfundonte në vitin 1958, me rezultate të shkëlqyera.

Kështu, shkolla “Skënderbej” i dha themelet e para të formimit ushtarak, ndërsa studimet detare i hapën rrugën drejt një prej fushave më të vështira të profesionit: shërbimit në nëndetëse.

1958, Pashalimani bëhet vendi i tij

Në vitin 1958, Aleko Pojani rikthehet në Shqipëri dhe nis shërbimin në Brigadën e Nëndetëseve në Pashaliman.

Ishte një periudhë kur Forca Luftarake Detare po hynte në një fazë të rëndësishme të zhvillimit të saj.

Katër nëndetëset e para shqiptare, **“Stuhia”, “Tufani”, “Rrufeja” dhe “Vetëtima”**, kishin mbërritur në Shqipëri dhe Pashalimani po merrte një rol të veçantë në historinë e detarisë shqiptare.

Për një oficer të ri si Aleko Pojani, ky ishte një mjedis ku profesionalizmi nuk mund të ndahej nga disiplina, përgjegjësia dhe aftësia për të marrë vendime në kushte të vështira.

Nga viti 1958 deri në vitin 1977, ai shërbeu në Brigadën e Nëndetëseve, duke mbajtur një sërë detyrash të rëndësishme dhe duke arritur edhe në detyrën e Komandantit të Brigadës së Nëndetëseve.

Ishte një karrierë e ndërtuar në det, mes mjeteve nënujore, stërvitjeve, lundrimeve dhe përgjegjësisë të komandimit.

Por një emër do të lidhej veçanërisht me të: **105**.

Nëndetësja 105, një emër i shkruar në historinë e detarisë

Aleko Pojani ishte ndër komandantët e parë të nëndetëseve shqiptare dhe komandant i nëndetëses që do

ALEKO POJANI,
SKËNDERBEGASI QË SHKROI
HISTORI NË THELLËSITË E DETIT

Nga komandant i nëndetëses 105, te drejtuesi i Brigadës së Nëndetëseve në Pashaliman dhe pedagogu që përgatiti brezat e rinj të detarisë

të njihej me numrin 105.

Në kujtesën e tij profesionale, 105 nuk ishte thjesht një numër.

Ishte një mjet me të cilin ai dhe ekuipazhi i tij përjetuan misione të vështira, lundrime të gjata dhe një periudhë të rëndësishme të historisë së Forcës Detare.

Emri i Aleko Pojanit lidhet gjithashtu me veprën e Ismail Kadaresë “Dimri i Vetmisë së Madhe”, si dhe me filmin “Ballë për ballë”, ku periudha e përplasjes shqiptaro-sovjetike dhe ngjarjet e Pashalimanit u kthyen në art e në kujtesë kolektive.

Kështu, figura e tij doli përtej kufijve të një karriere individuale.

Ai u bë një nga fytyrat e një brezi oficerësh detarë që jetuan një prej periudhave më të rëndësishme dhe më komplekse të historisë së Forcës Luftarake Detare.

22 ditë nën det

Një nga episodet më të veçanta që lidhet me karrierën

e Aleko Pojanit është misioni i gjatë i **nëndetëses 105** në Mesdhe.

Sipas dëshmisë së vetë Pojanit, ky mision u zhvillua në një periudhë të tensionuar pas largimit të sovjetikëve nga Pashalimani. Ai e përshkruante misionin si një ndër më të vështirët në historinë e nëndetëseve shqiptare.

Nëndetësja u nis në mënyrë të fshehtë. Ekuipazhi ishte në gatishmëri të plotë.

Udhëtimi do të zgjaste 22 ditë.

Në rrëfimin e tij, Pojani kujtonte se nëndetësja lundroi në thellësi të mëdha, duke kaluar nëpër hapësira të Mesdheut dhe duke iu afruar brigjeve e zonave të interesit ushtarak. Në disa momente, sipas dëshmisë së tij, nëndetësja zbriste deri në rreth 200 metra thellësi, ndërsa herë pas here ngrihej në thellësinë e periskopit për të vëzhguar sipërfaqen dhe për të përcaktuar pozicionin.

Ishte një udhëtim ku çdo ditë kërkonte përqendrim. Çdo orë kërkonte disiplinë.

Çdo vendim i komandantit kishte peshën e vet.

Kur heshtja e detit bëhet pjesë e misionit

Një nga momentet më të veçanta të rrëfimit të Pojanit lidhet me afrimin e nëndetëses drejt pozicionit ku ndodhej Flota e Gjashtë Amerikane. Sipas tij, akustika e flotës zbuloi praninë e nëndetëses dhe situata kaloi në gatishmëri.

Mbi zonën ku ndodhej nëndetësja u shfaqën mjete detare dhe helikopterë.

Për ekuipazhin shqiptar, ajo ishte një situatë ku duhej ruajtur qetësia dhe kontrolli.

Në rrëfimin e Pojanit, nëndetësja vijoi misionin dhe më pas mori kursin e kthimit drejt Pashalimanit.

Njëzet e dy ditë

Njëzet e dy ditë pa jetën e zakonshme në tokë. Njëzet e dy ditë në një hapësirë të mbyllur. Njëzet e dy ditë me temperaturë të lartë, me ajër të rigjenerueshëm, me ndërrime dhe përgjegjësi të pandërprera.

Dhe, mbi të gjitha, 22 ditë në të cilat ekuipazhi duhej të funksiononte si një trup i vetëm.

Kur 105 u kthye në Pashaliman, sipas kujtimit të komandantit të saj, në bazë i pritën njerëz të shumtë.

Ishte kthyer një ekuipazh.

Por ishte kthyer edhe një dëshmi e profesionalizmit të njerëzve që kishin kaluar 22 ditë në thellësitë e detit.

KOMANDANTI QË U BË MË PAS MËSUES

Nga drejtimi i nëndetëseve te formimi i brezave të rinj Historia profesionale e Aleko Pojanit nuk përfundoi me Brigadën e Nëndetëseve. Përkundrazi, ai do ta vazhdonte misionin e tij në një tjetër formë.

Nga viti 1977 deri në vitin 1991, ai punoi si shef i degës mësimore në Akademinë e Marinës në Vlorë. Ishte një kthesë e rëndësishme. Komandanti që kishte kaluar vite në det tani do të përgatiste ata që do të merrnin drejtimin e anijeve dhe strukturave detare në të ardhmen. Në klasat e Akademisë, përvoja e fituar në Pashaliman u kthye në dije. Eksperienca e komandimit u kthye në mësim. Vështirësitë e detit u kthyen në leksione.

Dhe kështu, një pjesë e rëndësishme e trashëgimisë së tij profesionale nuk mbeti vetëm në kujtime, por kaloi te brezat pasardhës.

Ky është një prej dimensioneve më të rëndësishme të figurës së Aleko Pojanit.

Ai nuk ishte vetëm komandant. Ishte edhe formues.

Shkenca në shërbim të profesionit ushtarak

Aleko Pojani nuk e kufizoi veprimtarinë e tij vetëm në përvojën praktike.

Në vitin 1986, ai mbrojti disertacionin për gradën shkencore “Kandidat i Shkencave Ushtarake”, ndërsa më vonë mori edhe titullin “Doktor i Shkencave”. Kjo dëshmon një dimension tjetër të karrierës së tij, përpjekjen për ta lidhur përvojën praktike të ushtarakut me dijen dhe kërkimin shkencor.

Në një profesion ku teknika ndryshon, ku detyra kërkon përgatitje dhe ku gabimi mund të ketë pasoja të rënda, dija nuk mund të jetë e ndarë nga shërbimi. Dhe Aleko Pojani e kuptoi këtë herët.

Skënderbegasi që nuk u nda kurrë nga uniforma

Rruga e tij: nga nxënës i “Skënderbeut”, te oficeri i marinës, komandanti i nëndetëses, drejtuesi i Brigadës,

pedagogu dhe studiuesi – është një rrugë që përmbledh disa prej dimensioneve të profesionit ushtarak.

Formim.

Shërbim.

Komandim.

Dije.

Përgjegjësi.

Trashëgimi.

Këto janë pesëdhjetë e më shumë vite të një jete të lidhur me uniformën dhe detarinë. Ai e nisi rrugën si skënderbegas dhe e vazhdoi si oficer i detarisë.

Më pas u bë komandant. Dhe në fund, u kthye në një

nga njerëzit që ua përcolli përvojën të tjerëve.

Kjo është një karrierë që nuk mund të matet vetëm me detyrat e mbajtura.

Ajo matet me gjurmën që lë pas.

Një emër mes detit dhe kujtesës

Aleko Pojani u nda nga jeta më 8 korrik 2018, në moshën 81-vjeçare. Por disa njerëz nuk largohen plotësisht nga historia e institucionit ku shërbyen. Ata mbeten në emrat e vendeve, në fotografitë e vjetra, në dokumentet, në kujtimet e bashkëpunëtorëve dhe, mbi të gjitha, në brezat që kanë marrë diçka prej tyre.

Komandant Pojani mbetet i lidhur me Pashalimanin. Me Brigadën e Nëndetëseve. Me 105. Me Akademinë e Marinës. Me “Skënderbeun”.

Por mbi të gjitha, ai mbetet pjesë e historisë së njeriut në uniformë, që e ndërtoi karrierën e tij në një profesion ku fjala “detyrë” kishte një kuptim të veçantë.

Trashëgimia nuk është vetëm ajo që lëmë pas. Është ajo që u mësojmë të tjerëve.

Sot, kur Forcat e Armatosura shqiptare e ruajnë dhe e dokumentojnë historinë e tyre, figura të tilla marrin një rëndësi të veçantë. Sepse historia ushtarake nuk përbëhet vetëm nga datat. Ajo shkruhet nga njerëzit. Nga ata që nisen në mision. Nga ata që komandojnë. Nga ata që qëndrojnë në post. Nga ata që studiojnë. Nga ata që mësojnë brezat e rinj.

Aleko Pojani i përkiste të gjitha këtyre roleve.

Ai ishte një nga ata skënderbegas që e morën formimin ushtarak si një amanet dhe e kthyen në një jetë të tërë shërbimi. Në Pashaliman, emri i tij mbetet i lidhur me një periudhë kur nëndetëset shqiptare hynin në det me ekuipazhe që duhej të provonin çdo ditë profesionalizmin e tyre. Në 105, ai la një pjesë të historisë së vet. Në Akademinë e Marinës, la dijen. Në brezat e oficerëve që u formuan prej tij, la përvojën.

Dhe në historinë e Forcave të Armatosura, la një emër që meriton të kujtohet.

Aleko Pojani, skënderbegasi, detari, komandanti, pedagogu dhe studiuesi

Një jetë e kaluar në shërbim të uniformës. Një karrierë e shkruar mes tokës, detit dhe thellësive. Një histori që nisi në bankat e “Skënderbeut”, vazhdoi në Pashaliman dhe u përmyll në auditorët ku ai u mësoi brezave të rinj atë që kishte mësuar vetë gjatë një jete të tërë: se deti kërkon guxim, por detyra kërkon edhe më shumë, dije, disiplinë dhe përgjegjësi.

Aleko Pojani,

23 nëntor 1937 – 8 korrik 2018.

Emri i tij mbetet pjesë e historisë së Forcës Detare shqiptare.

Në Qendrën e Kulturës, Mediave dhe Botimeve të Mbrojtjes u zhvillua një veprimtari solemne me rastin e **69-vjetorit të krijimit të Organizatës së Veteranëve dhe Pasardhësve të Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare të Popullit Shqiptar, “Nderi i Kombit”**.

Ceremonia u hap me Himnin e Flamurit, që u ndoq me nderim nga të pranishmit. Tingujt e tij, në sallën e Qendrës, sollën në kujtesë ato vite të mëdha të Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare, vitet kur bijtë dhe bijat më të mira të popullit u ngritën në luftë kundër pushtuesve fashistë dhe nazistë, duke shkruar me gjakun dhe sakrificat e tyre një nga faqet më të rëndësishme të historisë së popullit shqiptar.

Më pas, salla u mbush me tingujt e këngëve partizane. Këngët që dikur shoqëronin marshimin e formacioneve partizane, që këndoheshin në çeta e në brigada, u rikthyen në këtë përvjetor si një kujtesë e gjallë e një epoke të lavdishme të historisë sonë.

Të pranishëm në veprimtari ishin veteranë të Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare, pasardhës të tyre, përfaqësues të Organizatës së Veteranëve dhe Pasardhësve të LANÇ **“Nderi i Kombit”**, si dhe punonjës të Qendrës së Kulturës, Mediave dhe Botimeve të Mbrojtjes.

Në fjalët e mbajtura me këtë rast u vu në dukje rëndësia e ruajtjes së kujtesës së Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare, e cila, siç u theksua, përbën një pasuri të çmuar të historisë së popullit shqiptar dhe një dëshmi të sakrificave të brezit që luftoi për çlirimin e Atdheut.

Në këtë frymë, u vlerësua edhe puna e bërë nga Qendra e Kulturës, Mediave dhe Botimeve të Mbrojtjes për organizimin dhe zhvillimin e veprimtarive përkujtimore kushtuar datave dhe ngjarjeve të LANÇ-it, si dhe për dokumentimin dhe përcjelljen e tyre nëpërmjet mjeteve të kulturës dhe botimeve.

Në shenjë mirënjohjeje për kontributin profesional dhe përkushtimin e treguar në këtë drejtim, Komiteti Kombëtar i Organizatës së Veteranëve dhe Pasardhësve të LANÇ **“Nderi i Kombit”** i akordoi **drejtorit të Qendrës së Kulturës, Mediave dhe Botimeve të Mbrojtjes, z. Arben Skënderaj, një Certifikatë Mirënjohjeje**.

“Me këtë certifikatë shprehim mirënjohjen për punën dhe përkushtimin tuaj në organizimin e veprimtarive përkujtimore dhe në bashkëpunimin e frytshëm me Organizatën tonë”, u shprehën përfaqësuesit e Komitetit Kombëtar.

Vlerësimi u shtri edhe për **stafin e Qendrës së Kulturës, Mediave dhe Botimeve të Mbrojtjes**, për kontributin e dhënë në përgatitjen dhe zhvillimin e veprimtarive përkujtimore.

Certifikata e Mirënjohjes, e shoqëruar edhe me vlerësimin për stafin e Qendrës, mbeti kështu simboli i kësaj ceremonie, një falënderim për ata që punojnë që

NË KUJTIM TË LUFTËS, NË NDERIM TË BREZAVE QË E BËNË HISTORINË *VLERËSIM PËR KONTRIBUTIN DHE PËRKUSHTI- MIN NË RUAJTJEN E KUJTESËS HISTORIKE*

kujtesa të mos zbehet, që historisë t'i ruhet vendi dhe që dëshmitë e një brezi të mos mbeten vetëm në kujtime, por të përcillen te brezat që vijnë.

në emër të kujtesës, bashkëpunimit dhe respektit për punën e bërë në shërbim të historisë.

Dhe, kur në përfundim të ceremonisë jehonin përsëri tingujt e këngëve partizane, në sallë mbeti e gjallë atmosfera e atyre viteve kur kënga nuk ishte vetëm këngë, por zëri i një brezi që marshonte drejt çlirimit të Atdheut.

Në këtë përvjetor të 69-të të organizatës, mirënjohja mori kështu formën më të prekshme: **një certifikatë e dhënë**

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Forca e uniformës, magjia e fjalës

Nga radhët e oficerëve shqiptare të faqet e poezisë, nga gazetarja ushtarake të letërsia dhe veprimtaria kulturore, një jetë e ndërtuar mbi disiplinën, fjalën dhe përkushtimin

Ka gra që jetën e tyre e shkruajnë me një profesion. Ka të tjera që e shkruajnë me disa rrugë, duke i bërë ato të bashkëjetojnë në një të vetme. Ilirjana Sulkuqi është një prej tyre.

Oficere e Forcave të Armatosura, gazetarë, poete, shkrimtare dhe aktiviste, ajo i përket asaj gjenerate grash shqiptare që e kërkuar dhe e gjetën vendin e tyre në një hapësirë ku uniforma dhe kultura nuk ishin dy botë të ndara.

Në historinë e saj personale, ushtria nuk është thjesht një periudhë pune. Është një pjesë e rëndësishme e formimit të saj. Ndërsa letërsia nuk është vetëm një pasion i mëvonshëm. Ajo është një prirje që shfaqet herët dhe që do ta shoqërojë gjatë gjithë jetës.

Prandaj, kur flasim për Ilirjana Sulkuqin, nuk flasim vetëm për një oficerë që shkroi poezi, apo për një poetë që veshi uniformën. Flasin për një grua që ndërtoi identitetin e saj në dy botë që në pamje të parë duken të ndryshme, por që tek ajo u plotësuan.

Uniforma i dha disiplinën, fjala i dha zërin

Nga Elbasani drejt uniformës

Iliriana Sulkuqi (Fejzullai) u lind në qytetin e Elbasanit, në vitin 1951. Fëmijërinë dhe vitet e para të formimit i kaloi në qytetin e saj të lindjes, ku përfundoi gjimnazin “Dhaskal Todri” në vitin 1969.

Më pas, rruga e saj mori një drejtim që do të përcaktonte një pjesë të rëndësishme të jetës: vazhdoi studimet në Shkollën e Bashkuar të Oficerëve “Enver Hoxha”, në Tiranë. Në vitin 1971 u diplomua oficerë aktive.

Ishte fillimi i një karriere që do ta çonte në disa prej institucioneve të rëndësishme të formimit, informimit dhe kulturës ushtarake. Nga viti 1971 deri në vitin 1995, ajo shërbeu si oficerë në struktura të ndryshme, ndërsa një pjesë të rëndësishme të veprimtarisë së saj e zhvilloi në Akademinë Ushtarake, në shtypin ushtarak dhe në Shtëpinë Botuese të Ushtrisë.

Në këto mjedise, ajo nuk ishte vetëm pjesë e një strukture profesionale. Ishte edhe një grua që e kishte bërë fjalën, shkrimin dhe komunikimin pjesë të identitetit të saj. Gazetaria ushtarake do të bëhej një tjetër urë mes profesionit dhe krijimtarisë.

Një oficerë mes librave dhe gazetarisë

Nëse uniforma kërkon disiplinë, gazetaria kërkon vëzhgim. Nëse ushtria kërkon përgjegjësi, letërsia kërkon ndjeshmëri. Ilirjana Sulkuqi i bashkoi të dyja.

Gjatë viteve të shërbimit në Forcat e Armatosura, ajo u angazhua në gazetarinë ushtarake dhe në veprimtarinë botuese, duke qenë pjesë e një hapësirë ku fjala kishte edhe funksion dokumentues: të ruante ngjarjet, njerëzit, përvojat dhe jetën e një institucioni të rëndësishëm të vendit.

Më pas, ajo punoi edhe si gazetarë në gazetën “Drita”, organ i Lidhjes së Shkrimtarëve dhe Artistëve të Shqipërisë. Por paralelisht me profesionin, vazhdoi të ndërtonte botën e saj letrare.

Prezantimet e para në krijimtari i kishte nisur që në vitet ‘60. Kjo është një nga veçoritë më interesante të portretit të saj: krijimtaria nuk erdhi pas uniformës. Ajo ishte aty që më parë. Ushtria dhe letërsia ecën për një kohë të gjatë krah për krah.

Gjatë kësaj periudhe ajo përfundoi edhe studimet për gjuhë-letërsi dhe filozofi, duke e zgjeruar më tej formimin e saj intelektual.

Kështu, oficeri, gazetari dhe krijuesi u bënë pjesë të së njëjtës figurë.

Gruaja që e bëri poezinë një hapësirë të sajën

Poezia e Ilirjana Sulkuqit është një tjetër dëshmi e rrugës së saj. Ajo është vlerësuar disa herë me çmime të para kombëtare dhe ndërkombëtare, ndërsa krijimtaria e saj është përkthyer në disa gjuhë: italisht, greqisht, maqedonisht, bullgarisht, arumanisht dhe anglisht. Poezitë e saj janë përfshirë në antologji brenda dhe jashtë vendit, ndërsa emri i saj gjendet edhe në botime referuese për letërsinë dhe gazetarinë shqiptare.

Ajo është përfshirë në **Enciklopedinë Shqiptare të Gazetarëve**, si dhe në **“Leksikonin e shkrimtarëve Shqiptarë 1501-2001”**, me autor Hasan Hasani, botuar nga Shtëpia Botuese “Faik Konica”, Prishtinë, në vitin 2003. Por pas çdo liste dhe çdo vlerësimi qëndron një histori më e thjeshtë: një grua që ka zgjedhur të mos heshtë.

NGA UNIFORMA TE POEZIA, RRUËTËTIMI I ILIRJANA SULKUQIT

Të shkruash është, në një farë mënyre, të lësh gjurmë. Dhe Ilirjana Sulkuqi ka zgjedhur ta bëjë këtë përmes poezisë, gazetarisë dhe angazhimit kulturor.

Çmimet që shënojnë një rrugëtim

Puna e saj letrare është vlerësuar në shumë konkurse dhe takime poetike. Në vitin 1988, vëllimi poetik **“Ç’u fala stinëve që ikën”** u vlerësua me Çmimin e Tretë në konkursin e organizuar me rastin e 45-vjetorit të Krijimit të Ushtrisë Popullore, nga Ministria e Mbrotjtjes dhe Lidhja e Shkrimtarëve dhe Artistëve të Shqipërisë.

Po atë vit, më 15 gusht 1988, ajo fitoi **Çmimin e Parë në poezi** në konkursin e shpallur me rastin e 45-vjetorit të revistës “Shqiptarja e Re”. Në maj 2001, vëllimi poetik dygjuhësh shqip-italisht **“Ma vranë Ofelinë!... Oiii... Oiii...!”** u vlerësua me Çmimin e Tretë nga Ministria e Arsimit, Kulturës dhe e Sporteve dhe Lidhja e Shkrimtarëve dhe Artistëve të Shqipërisë, në Ditët e Poezisë Shqipe “Lulet e Verës”.

Në vitin 2002, në “Ditët Poetike Ballkanike”, në Korçë, fitoi **Çmimin e Parë për poezinë më të bukur për dashurinë**. Në vitin 2005 mori **Çmim të Veçantë** në takimin ballkanik “Ditët e Asdrenit”, në Shkup, ndërsa më 4 tetor të po atij viti fitoi **Çmimin e Parë për poezinë më të mirë** në takimin poetik “Pëllumbat e Bashkovës”, akorduar nga Dega e Lidhjes së Shkrimtarëve në Durrës.

Në vitin 2007 iu dha **Çmimi “Migjeni”**, nga revista “Kuvendi”, në Miçigan, SHBA. Një vit më pas, në maj 2008, iu akordua **Çmimi “Ali Asllani” – liriku më i mirë i vitit**, nga Ambasada Shqiptare në Athinë dhe Klubi i Shkrimtarëve Shqiptarë të Kudondodhur në Botë “Drita”, për vëllimin poetik “Poezi”.

Një varg vlerësimesh që dëshmojnë jo vetëm vazhdimësinë e krijimtarisë, por edhe praninë e saj në hapësirën kulturore shqiptare brenda dhe jashtë vendit.

Gruaja që e mbajti gjallë lidhjen me kulturën shqiptare

Pas vitit 2004, Ilirjana Sulkuqi jeton në SHBA, në New York. Por largimi nga Shqipëria nuk nënkuptoi shpëputjen nga kultura dhe komuniteti shqiptar. Përkundrazi, ajo vijoi veprimtarinë e saj në hapësirat kulturore shqiptare në diasporë. Më 5 janar 2006 u bë anëtare e **Akademisë Shqiptare Amerikane të Shkencave dhe Arteve**, ndërsa më 15 janar 2006, u shpall **Anëtare Nderi e Organizatës Shqiptare Amerikane “Motrat Qiriazi”**.

Në vitin 2008 u bë **Anëtare Nderi e Shoqatës së Ushtarakeve në Rezervë – Dega Athinë**. Këto angazhime tregojnë se veprimtaria e saj nuk është kufizuar vetëm në krijimtarinë individuale.

Ajo ka qenë dhe mbetet pjesë e jetës shoqërore e kulturore shqiptare, duke mbajtur gjallë lidhjen me gjuhën, letërsinë, kujtesën dhe komunitetin.

Një jetë mes dy dashurive: shërbimit dhe fjalës

Në një portret për gazetën “Ushtria”, historia e Ilirjana Sulkuqit merr një kuptim të veçantë. Ajo vjen nga radhët e Forcave të Armatosura. Ka shërbyer si oficerë. Ka punuar në Akademinë Ushtarake. Ka qenë gazetarë në shtypin ushtarak. Ka kontribuar në Shtëpinë Botuese të Ushtrisë. Dhe njëkohësisht ka ndërtuar një emër në letërsinë shqiptare.

Kjo përvojë e bën figurën e saj të veçantë. Sepse në historinë e grave shqiptare në uniformë, kontributi nuk matet vetëm me gradën, detyrën apo vitet e shërbimit. Ka edhe një dimension tjetër: aftësinë për të sjellë në institucion kulturën, dijen, fjalën dhe ndjeshmërinë njerëzore.

Ilirjana Sulkuqi është një shembull i kësaj ndërthurjeje. Ajo nuk e la pas gruan e letrave kur veshi uniformën. Dhe nuk e la pas oficerin kur iu përkushtua poezisë. Të dyja u bënë pjesë e së njëjtës jetë.

Të jesh grua... të mos zgjedhësh mes ëndrrës dhe detyrës Ndoshta kjo është ajo që e bën historinë e Ilirjana Sulkuqit të vlefshme për t’u treguar. Sepse një grua nuk është vetëm profesioni i saj. As vetëm familja, as vetëm karriera, as vetëm talenti. Ajo mund të jetë disa gjëra njëherësh. Mund të mbajë uniformën dhe të shkruajë poezi.

Mund të jetë oficerë dhe gazetarë. Mund të jetë krijuese dhe aktiviste. Mund të largohet nga vendi dhe sërish ta mbajë gjuhën e vendit të saj si një pasuri të pandashme. Ilirjana Sulkuqi e ka ndërtuar këtë rrugë në disa dekada, duke kaluar nga Elbasani i rinisë në Tiranë e studimeve dhe shërbimit, nga redaksitë e shtypit ushtarak te botimet letrare, e më pas në New York, ku vazhdon lidhjen me botën shqiptare dhe krijimtarinë.

Një jetë e shkruar me dy gjuhë të fuqishme: gjuhën e detyrës dhe gjuhën e poezisë. Dhe ndoshta pikërisht këtu qëndron thelbi i “Të jesh grua”: **Të mos heqësh dorë nga ajo që je, vetëm sepse jeta të kërkon të jesh diçka tjetër.**

Ilirjana Sulkuqi zgjodhi t’i mbante të dyja. Uniformën dhe librin. Detyrën dhe ëndrrën. Disiplinën dhe emocionin. Dhe në këtë udhëtim, ajo la gjurmën e saj si **oficerë shqiptare, gazetarë dhe grua e letrave.**

Sepse disa gra nuk mjaftohen vetëm duke jetuar kohën e tyre. Ato e shkruajnë atë.

Muzika që bashkon dy brigje të së njëjtës histori

Orkestra Frymore e Forcave të Armatosura në një tur koncertor në komunitetet arbëreshe të Italisë

Një udhëtim muzikor në zemër të komuniteteve arbëreshe, aty ku gjuha, tradita dhe kujtesa shqiptare janë ruajtur brez pas brezi.

Orkestra Frymore e Forcave të Armatosura zhvilloi një tur treditor koncertor në Itali, duke sjellë tingujt e Shqipërisë në San Cosmo Albanese, Santa Sofia D'Epiro dhe San Demetrio Corone.

Për tri ditë, muzika u bë një gjuhë e përbashkët mes Shqipërisë dhe komuniteteve arbëreshe të Italisë. Në sheshet dhe hapësirat e komuniteteve ku historia shqiptare është ruajtur me përkushtim ndër shekuj, tingujt e Orkestrës Frymore të Forcave të Armatosura përcollën jo vetëm një program artistik, por edhe një mesazh miqësie, respekti dhe lidhjeje të pandërprerë mes dy brigjeve të Adriatikut.

Turi koncertor u zhvillua në **San Cosmo Albanese, Santa Sofia D'Epiro dhe San Demetrio Corone**, tri prej qendrave të rëndësishme të komunitetit arbëresh në Itali. Përmes muzikës, aktiviteti krijoi një hapësirë të veçantë takimi mes traditës shqiptare dhe asaj arbëreshe, duke rikthyer në vëmendje një histori të përbashkët të ruajtur ndër breza.

Në këtë udhëtim, Orkestra Frymore e Forcave të Armatosura nuk përfaqësoi vetëm një trupë muzikore. Ajo mbarti me vete një pjesë të kulturës shqiptare dhe të identitetit kombëtar, duke e shndërruar çdo koncert në një moment komunikimi me një komunitet që, pavarësisht distancës dhe shekujve të kaluar, ka vijuar ta mbajë të gjallë lidhjen me origjinën.

Një urë kulturore përtej kohës

Arbëreshët e Italisë përbëjnë një dëshmi të gjallë të vazhdimësisë së identitetit shqiptar jashtë kufijve të Shqipërisë. Në komunitetet e tyre, gjuha, këngët, vallet, veshjet, ritet dhe traditat kanë përcjellë nga një brez te tjetri kujtesën e vendit të origjinës.

Pikërisht në këtë dimension u përqendrua edhe mesazhi i këtij turi. Muzika u bë ura që lidh të shkuarën me të tashmen, Shqipërinë me arbëreshët dhe brezat me njëri-tjetrin.

Prania e Orkestrës Frymore të Forcave të Armatosura në këto komunitete solli një dimension të veçantë të marrëdhënieve mes Shqipërisë dhe Italisë, ku bashkëpunimi nuk kufizohet vetëm në marrëdhëniet institucionale, por shtrihet edhe në fushën e kulturës, traditës dhe kujtesës së përbashkët.

Kur tingujt sjellin Shqipërinë më pranë

Në çdo ndalesë të turit, muzika krijoi një atmosferë të veçantë, duke bashkuar njerëz të brezave të ndryshëm. Për arbëreshët, tingujt e interpretuar nga Orkestra Frymore e Forcave të Armatosura ishin edhe një rikthim simbolik te vendi i origjinës; për muzikantët shqiptarë, një mundësi për të takuar nga afër një komunitet që ka ruajtur me krenari

elemente të rëndësishme të identitetit kombëtar.

Ky takim kulturor dëshmoi edhe një herë fuqinë që ka muzika për të kapërcyer kufijtë, kohën dhe distancat. Ajo

nuk kërkon përkthim dhe nuk njih kufij. Përmes tingujve, njerëzit gjejnë gjuhën e përbashkët dhe kujtesa merr jetë.

Për Forcat e Armatosura, aktivitetet kulturore të kësaj natyre janë një tjetër dimension i rolit të tyre në shoqëri. Krahas misionit të tyre në mbrojtje dhe siguri, strukturat dhe trupat e FA-së kontribuojnë edhe në ruajtjen dhe promovimin e vlerave kulturore, të traditës dhe të identitetit kombëtar.

Turi treditor i Orkestrës Frymore në komunitetet arbëreshe të Italisë ishte, në këtë kuptim, më shumë se një seri koncertesh. Ishte një **takim me kujtesën**, një përhëndetje nga Shqipëria dhe një dëshmi se lidhjet e krijuara ndër shekuj vazhdojnë të jetojnë edhe sot.

Sepse ka histori që nuk ndahen nga kufijtë dhe identitete që nuk zbehen nga largësia. Dhe kur ato shoqërohen me muzikë, tingulli bëhet kujtesë, emocioni bëhet urë dhe tradita merr një jetë të re.

Nga Shqipëria te Arbëria e Italisë, muzika e Forcave të Armatosura përcolli një mesazh të thjeshtë dhe të fuqishëm: rrënjët mund të jenë larg, por zemra e një historie të përbashkët mbetet gjithmonë pranë.

KOLONEL (R) ARBEN DHULI

Në një mjedis ndërkombëtar të karakterizuar nga konfliktet, tensione gjeopolitike, konkurrencë për burime strategjike dhe zhvillim të shpejtë teknologjik, fuqia ushtarake e një shteti nuk varet vetëm nga numri i trupave, avionëve, mjeteve të blinduara apo sistemeve të armatimit që ai zotëron. Po aq e rëndësishme është aftësia për t'i prodhuar, furnizuar, mirëmbajtur dhe zëvendësuar këto kapacitete në kohën dhe vendin ku kërkohen. Pikërisht këtu merr rëndësi **zinxhiri i furnizimit**, i cili për industrinë ushtarake nuk përfaqëson më vetëm një mekanizëm ekonomik apo logjistik. Ai është pjesë e drejtpërdrejtë e sigurisë kombëtare, qëndrueshmërisë së industrisë së mbrojtjes dhe gatishmërisë operationale të forcave të armatosura. Në kushtet e sotme, ndërprerja e furnizimit me një komponent elektronik, një lëndë të parë kritike, një pjesë këmbimi apo një material të specializuar mund të ndikojë në funksionimin e një sistemi kompleks ushtarak, pavarësisht investimit të kryer për prodhimin apo blerjen e tij.

Çfarë përfaqëson zinxhiri i furnizimit në industrinë ushtarake?

Në kuptimin e tij më të gjerë, zinxhiri i furnizimit përfshin të gjithë rrjetin e aktorëve, burimeve dhe proceseve që nevojiten për të siguruar një produkt ose kapacitet, duke filluar nga sigurimi i lëndëve të para dhe komponentëve, përpunimi dhe prodhimi industrial, transporti dhe magazinimi, deri te shpërndarja, mirëmbajtja dhe mbështetja gjatë gjithë ciklit të jetës së produktit. Në industrinë ushtarake ky mekanizëm është shumë më kompleks. Një sistem modern mbrojtjeje mund të përbajë mijëra komponentë të prodhuar në vende dhe kompani të ndryshme. Çelëqet e specializuara, alumini, titani, materialet kompozite, mikroprocesorët, sensorët, pajisjet optike, sistemet elektronike, programet kompjuterike, bateritë dhe elementët e komunikimit mund të vijnë nga dhjetëra furnitorë dhe nënfurnitorë. Për këtë arsye, produkti përfundimtar është vetëm maja e një strukture shumë më të gjerë industriale. Një mjet i blinduar, për shembull, nuk kërkon vetëm një linjë montimi. Ai kërkon motorë, transmise, sisteme frenimi, çelik balistik, goma, pajisje komunikimi, sisteme elektro-optike, sensorë, elemente elektronike, softuerë, pjesë këmbimi dhe kapacitete të specializuara mirëmbajtjeje. Nëse vetëm një prej hallkave kritike të këtij sistemi dështon, mund të ngadalësohet ose të ndërpritet i gjithë procesi i prodhimit.

Kjo është arsyeja pse në sektorin e mbrojtjes nuk mjafton të pyetet vetëm: **“A mund ta prodhojmë këtë pajisje?”**, pyetja strategjike është: **“A mund ta prodhojmë vazhdimisht, në sasinë e kërkuar dhe në kushtet e një krize?”**.

Nga modeli ekonomik të çështja e sigurisë kombëtare

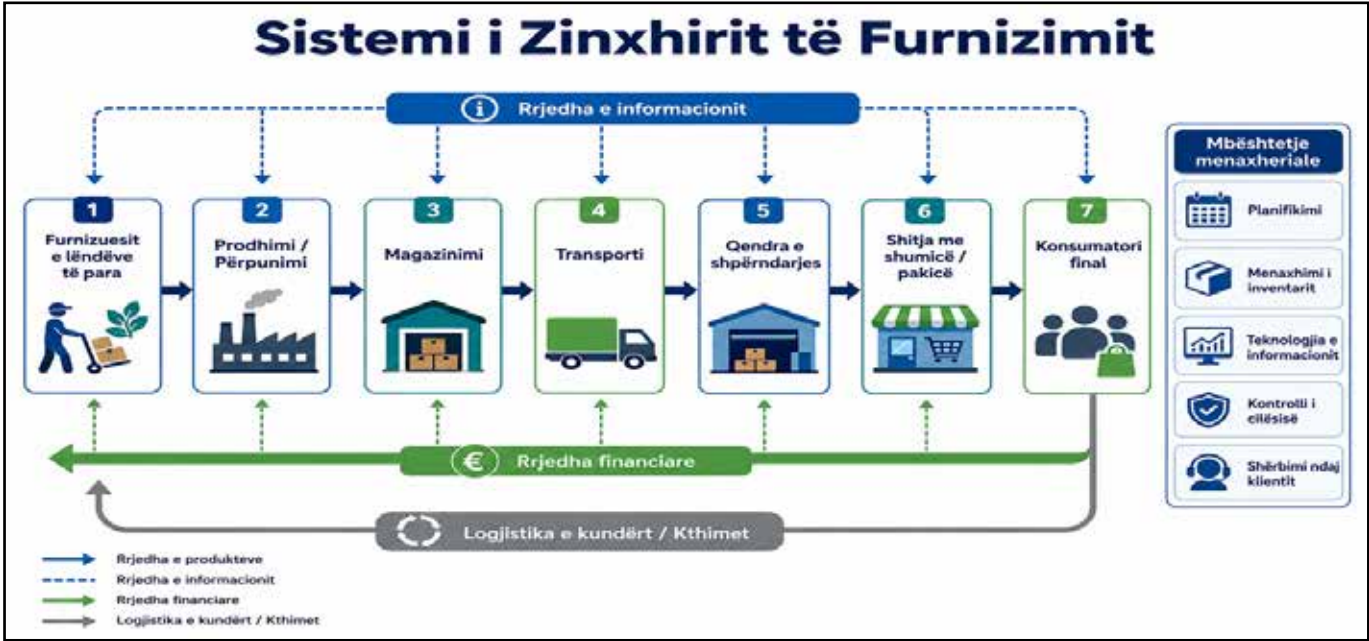
Për shumë vite, globalizimi favorizoi krijimin e zinxhirëve të furnizimit të orientuar kryesisht drejt uljes së kostove. Kompanitë siguruan materiale dhe komponentë nga tregjet më konkurruese, ndërsa rezervat fizike u reduktuan dhe sistemet e furnizimit u optimizuan sipas parimit të disponueshmërisë së materialit vetëm atëherë kur nevojitej. Ky model krijoi efikasitet ekonomik, por gjithashtu rriti varësinë ndërmjet ekonomive dhe industrive. Në sektorin e mbrojtjes, kjo varësi ka një dimension shumë më të ndjeshëm. Një komponent kritik i prodhuar vetëm nga një furnitor ose në një zonë të kufizuar gjeografike mund të shndërrohet në pikë dobësie strategjike. Konfliktet, sanksionet ekonomike, tensionet ndërmjet shteteve, kufizimet e eksportit, katastrofat natyrore, sulmet kibernetike apo ndërprerjet e transportit ndërkombëtar mund ta bëjnë një komponent të padisponueshëm pikërisht në momentin kur nevoja për të është më e madhe. Për këtë arsye, siguria e furnizimit po trajtohet gjithnjë e më shumë si pjesë e politikës së mbrojtjes. Edhe NATO ka ndërmarrë hapa konkretë në këtë drejtim. Në qershor të vitit 2024, ministrat e Mbrojtjes miratuan **(Defence-Critical Supply Chain Security Roadmap) Udhërrëfyesin e Sigurisë së Zinxhirit të Furnizimit Kritik për Mbrojtjen**, i cili synon mbrojtjen e zinxhirëve kritikë nga ndërprerjet që mund të ndikojnë në aftësinë parandaluese dhe mbrojtëse të Aleancës. Për këtë qëllim NATO ka identifikuar gjithashtu një grup prej 12 lëndësh të para kritike për mbrojtjen dhe ka nxitur bashkëpunimin ndërmjet vendeve aleate për sigurimin, ruajtjen, transportin dhe menaxhimin e rezervave strategjike.

Lufta moderne është edhe luftë e kapaciteteve industriale

Përvoja e konflikteve të viteve të fundit ka rikthyer në vëmendje një realitet që për një periudhë ishte nënvlerësuar: aftësia ushtarake afatgjatë varet edhe nga kapaciteti industrial. Një shtet mund të zotërojë sisteme të avancuara, por në një konflikt me intensitet të lartë konsumi i municioneve, pjesëve të këmbimit, pajisjeve dhe materialeve mund të rritet shumë shpejt. Në këtë situatë, rezervat ekzistuese duhet të plotësohen nga prodhimi industrial. Prandaj, industria duhet të jetë në gjendje jo vetëm të prodhojë në kushtet normale të tregut, por edhe të **rrisë me shpejtësi prodhimin në situata emergjente**. Kjo është një nga arsyet pse NATO po e lidh gjithnjë e më shumë gatishmërinë ushtarake me kapacitetet prodhuese. Strategjia e re për bashkëpunimin NATO-industri, e miratuar në korrik të vitit 2026, vendos ndër objektivat kryesore forcimin, zgjerimin dhe ruajtjen e prodhimit të mbrojtjes, krijimin e kapaciteteve fleksibël të prodhimit, diversifikimin e furnizuesve dhe krijimin e rezervave strategjike. Kjo tregon një ndryshim të rëndësishëm konceptual: **industria e mbrojtjes nuk konsiderohet thjesht furnizuese e forcave të armatosura, por pjesë e drejtpërdrejtë e sistemit të mbrojtjes**.

Lëndët e para dhe komponentët kritikë
Një nga sfidat më të rëndësishme lidhet me aksesin te

ZINXHIRI I FURNIZIMIT DHE ROLI I TIJ NË INDUSTRINË USHTARAKE

lëndët e para dhe teknologjitë kritike. Sistemet bashkëkohore ushtarake varen nga materiale dhe komponentë gjithnjë e më të sofistikuar. Elementet e rralla, si titani, materiale të specializuara, gjysmëpërçuesit dhe komponentët elektronikë janë të domosdoshëm për radarët, sistemet e komunikimit, dronët, raketat, avionët dhe pajisjet elektro-optike. Nëse prodhimi ose përpunimi i një materiali të tillë është përqendruar në një numër të kufizuar vendesh, krijohet një varësi strategjike. Zgjidhja nuk nënkupton domosdoshmërisht prodhimin kombëtar të çdo komponenti. Një model i tillë do të ishte ekonomikisht i vështirë dhe në shumë raste jo eficient. Më e rëndësishme është krijimi i **diversifikimit, redundancës dhe furnizimeve alternative**. Në praktikë kjo do të thotë që komponentët kritikë nuk duhet të varen, kur është e mundur, nga vetëm një furnitor. Duhet të ekzistojnë burime alternative, rezerva për materialet më të rëndësishme dhe një njohje e saktë e varësive në nivelet e dyta dhe të treta të zinxhirit. Pikërisht kjo është një nga drejtimet ku institucionet europiane po përqendrojnë vëmendjen. Strategjia industriale europiane e mbrojtjes kërkon një industri më të aftë për t'iu përgjigjur shpejt nevojave, ndërsa objektivat europiane për vitin 2030 përfshijnë rritjen e prokurimeve të përbashkëta dhe forcimin e bazës industriale europiane të mbrojtjes.

Logjistika, ura ndërmjet industrisë dhe operacionit ushtarak

Prodhimi i pajisjeve përbën vetëm një pjesë të zinxhirit. Një produkt ushtarak duhet të transportohet në vendin ku kërkohet, të magazinohet në kushte të përshtatshme, të mirëmbahet dhe, kur është e nevojshme, të riparohet apo të zëvendësohet. Prandaj, transporti rrugor, hekurudhor, detar dhe ajror, infrastruktura portuale, depot, kapacitetet e karburantit dhe sistemet e menaxhimit të materialeve janë komponentë të drejtpërdrejtë të aftësisë mbrojtëse. Në operacionet ushtarake, koncepti i zinxhirit të furnizimit është i lidhur ngushtë me **gatishmërinë logjistike**. Edhe sistemi më i sofistikuar humbet vlerën operationale nëse nuk mund të furnizohet me karburant, municion apo pjesë këmbimi. NATO gjatë vitit 2026 e ka vënë theksin pikërisht te gatishmëria logjistike, mbështetja e vendit pritës, furnizimi me energji dhe aftësia për të funksionuar në një mjedis ku linjat logjistike mund të jenë të kërcënuara. Në këtë kuadër, bashkëpunimi ndërmjet autoriteteve civile, strukturave ushtarake dhe industrisë konsiderohet thelbësor.

Teknologjia dixhitale, avantazh dhe cenueshmëri njëkohësisht

Zinxhiri modern i furnizimit është gjithnjë e më shumë dixhital. Sistemet ERP, platformat cloud, Internet of Things, Inteligenca Artificiale, analiza e të dhënave dhe sistemet automatike të gjurmimit mundësojnë monitorimin në kohë reale të inventarit, parashikimin e nevojave, identifikimin e vonesave dhe koordinimin e prodhimit. Për industrinë e mbrojtjes kjo sjell një avantazh të rëndësishëm. Një sistem i integruar mund të tregojë gjendjen e rezervave, nevojat për pjesë këmbimi dhe kapacitetet prodhuese, duke ndihmuar vendimmarrjen më të shpejtë. Por dixhitalizimi krijon edhe një kategori të re rreziku. Nëse një kompani kryesore ushtarake ka mbrojtje të avancuar kibernetike, por një prej furnizuesve të saj më të vegjël është i cenueshëm, sulmuesit mund ta përdorin atë si pikë hyrëse në sistem.

Prandaj, siguria kibernetike e zinxhirit të furnizimit është po aq e rëndësishme sa siguria fizike e tij.

Në një industri ku projektet teknike, parametrat e sistemeve dhe informacionet për kapacitetet prodhuese mund të kenë karakter strategjik, mbrojtja e informacionit duhet të shtrihet në të gjithë rrjetin e furnizuesve dhe nënfurnizuesve.

Nga “Just in Time” drejt “Just in Case”

Një nga ndryshimet më interesante të viteve të fundit është rivlerësimi i filozofisë së menaxhimit të inventarit. Në sektorët civilë, modeli **“Just in Time”** synon mbajtjen e rezervave minimale dhe furnizimin e materialit vetëm kur ai nevojitet. Kjo ul kostot e magazinimit dhe rrit eficiencën. Në mbrojtje, megjithatë, kostoja e mungesës së materialit mund të jetë shumë më e madhe

se kostoja e ruajtjes së tij. Për këtë arsye, koncepti **“Just in Case”** po merr rëndësi më të madhe: krijimi i rezervave strategjike për materialet, komponentët dhe produktet që nuk mund të zëvendësohen shpejt gjatë një krize. Strategjia e NATO-s, e vitit 2026, për bashkëpunimin me industrinë përmend pikërisht mundësinë e modeleve të prodhimit **“always on”** dhe krijimin e rezervave strategjike për të garantuar furnizimin e vazhdueshëm me kapacitete kritike. Ky ndryshim nuk duhet interpretuar si braktisje e eficiencës ekonomike. Sfidë është gjetja e ekuilibrit ndërmjet koston dhe qëndrueshmërisë.

Bashkëpunimi ndërmjet shtetit dhe industrisë

Industria ushtarake ndryshon nga shumica e sektorëve të tjerë edhe për shkak të marrëdhënies së saj të ngushtë me shtetin. Qeveritë janë zakonisht klientët kryesorë - përcaktojnë kërkesat e kapaciteteve, kontrollojnë eksportet dhe krijojnë kuadrin ligjor dhe financiar brenda të cilit operon industria. Për këtë arsye, ndërtimi i një zinxhiri furnizimi të qëndrueshëm kërkon bashkëpunim të vazhdueshëm ndërmjet ministrive të mbrojtjes, forcave të armatosura, kompanive prodhuese, institucioneve kërkimore dhe operatorëve logjistikë. Industria, nga ana tjetër, ka nevojë për një pamje më të qartë të kërkesës së ardhshme. Një kompani nuk mund të investojë lehtësisht miliona euro në linja të reja prodhuese nëse nuk ka siguri se kërkesa do të vazhdojë. Në korrik 2026, NATO prezantoi edhe **NATO Engine**, një iniciativë që synon të lidhë kapacitetet e disponueshme prodhuese me kompanitë që kanë nevojë të zgjerojnë prodhimin, duke përfshirë edhe përdorimin e kapaciteteve nga sektori civil. Ky është një tregues i qartë se kufiri tradicional ndërmjet industrisë civile dhe asaj ushtarake po bëhet më fleksibël.

Rëndësia për vendet e vogla dhe për Shqipërinë

Për një vend me përmasa dhe kapacitete industriale më të kufizuara si Shqipëria, siguria e zinxhirit të furnizimit nuk duhet parë si synim për të prodhuar më mënyrë autonome çdo sistem të nevojshëm për mbrojtjen. Qasja më realiste është identifikimi i fushave ku vendi mund të krijojë **kapacitete kombëtare strategjike dhe avantazhe të specializuara**, të cilat njëkohësisht mund të integrohen në zinxhirët e furnizimit të vendeve aleate. Këto kapacitete mund të lidhen me mirëmbajtjen dhe riparimin, prodhimin e komponentëve të caktuar, materialet, pajisjet mbështetëse, teknologjitë dual-use, sistemet dixhitale, logjistikën dhe fusha të tjera ku investimi industrial mund të krijojë njëkohësisht vlerë ekonomike dhe kapacitet mbrojtës. Anëtarësimi në NATO e vendos këtë çështje edhe në dimensionin e **ndërveprueshmërisë**. Produktet, sistemet dhe proceset që zhvillohen në nivel kombëtar duhet të jenë sa më shumë të afta të funksionojnë brenda një sistemi aleat të përbashkët. Në këtë perspektivë, zhvillimi i industrisë së mbrojtjes duhet të lidhet jo vetëm me produktin final, por me krijimin e një ekosistemi që përfshin standardizimin, kontrollin e cilësisë, certifikimin, sigurinë e informacionit, gjurmueshmërinë e komponentëve, kapacitetet logjistike dhe burimet njerëzore të specializuara.

Siguria e furnizimit është pjesë e fuqisë mbrojtëse

Mësimi kryesor i zhvillimeve të viteve të fundit është se nuk mund të ketë industri ushtarake të fuqishme pa një zinxhir furnizimi të sigurt. Në kohë paqeje, një zinxhir eficient ndihmon në uljen e kostove, mirëmbajtjen e pajisjeve dhe menaxhimin racional të rezervave. Në periudha krize, i njëjti sistem duhet të jetë në gjendje të vazhdojë furnizimin edhe kur rrugët normale të transportit, furnizuesit apo tregjet ndërkombëtare ndodhen nën presion. Kjo është arsyeja pse koncepti i **reziliencës** po vendoset në qendër të politikave moderne të mbrojtjes. Një zinxhir furnizimi rezilient nuk është ai që nuk përballet kurrë me ndërprerje. Është ai që ka aftësinë t'i parashikojë ato, të absorbojë goditjen, të përshtatet dhe të rikthejë funksionimin me shpejtësi.

Në fund, fuqia e një sistemi mbrojtës nuk matet vetëm nga ajo që disponon sot, por edhe nga aftësia për ta mbështetur atë nesër. Në industrinë ushtarake moderne, **furnizimi është pjesë e gatishmërisë, logjistika është pjesë e strategjisë dhe qëndrueshmëria e zinxhirit të furnizimit është pjesë e sigurisë kombëtare**.

Prof. Asoc. Dr. Bernard Zotaj

NJË ÇETË ME DËSHMORË TË FAMILJES KURTI NË NGURRËZ TË MADHE

Historia e Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare nuk është shkruar vetëm në fushëbeteja të mëdha. Ajo është shkruar edhe në oborret e shtëpive, në odat e fshatrave, në rrugët e vështira të Myzeqesë dhe në sakrificat e familjeve që u bënë baza të luftës. Një prej tyre ishte familja Kurti e Ngurrëzës së Madhe, e cila u përfshi në lëvizjen antifashiste dhe përballoi humbje të rënda njerëzore gjatë luftës dhe në vitet e para pas Çlirimit.

Nga kjo familje dolën luftëtarë, veprimtarë të lëvizjes nacionalçlirimtare dhe njerëz të angazhuar në jetën e komunitetit. Disa prej tyre ranë në përlëshje me forcat pushtuese dhe bashkëpunëtorët e tyre, ndërsa të tjerë humbën jetën në vitet e para pas Çlirimit. Emrat e Ramizit, Samedinit, Hajdarit, Jekos, Adilit, Veizes, Rahimes, Thimit, Muhametit, Nuriut, Sefedinit dhe Xhevitit përbëjnë një varg të dhimbshëm kujtese, që lidhet ngushtë me historinë e Ngurrëzës së Madhe dhe të familjes Kurti.

Ramiz Kurti, anëtar i Këshillit Nacionalçlirimtar

Ramiz Hajdar Kurti lindi në vitin 1898 në Ngurrëz të Madhe, në një familje të njohur për traditat atdhetare dhe peshën e saj në jetën e komunitetit të Myzeqesë. U rrit në një mjedis ku kujtesa e trimërisë së të parëve, puna dhe dashuria për vendin ishin pjesë e edukimit familjar.

Familja Kurti u lidh herët me lëvizjen antifashiste dhe me çetat e kohës. Ramizi përkrahu idetë e Konferencës së Pezës dhe u zgjodh anëtar i Këshillit Nacionalçlirimtar të ish-Nënprefekturës së Lushnjës. Nga familja Kurti u aktivizuan shumë pjesëtarë në lëvizjen nacionalçlirimtare, ndërsa deri në 14 prej tyre u përfshinë në Grupin Partizan të Myzeqesë. Në maj 1943, Ramizi ishte komandant i çetës territoriale të fshatit.

Për veprimtarinë e tij dhe të familjes Kurti, shtëpia e tyre u vu në shënjestër. Në nëntor 1943 ajo u rrethua nga forcat gjermane dhe ato bashkëpunuese. Ramizi ra dëshmor më 6 nëntor 1943, duke luftuar në Ngurrëz.

U shpall Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, të Komitetit Ekzekutiv të Këshillit Popullor të rrethit të Lushnjës dhe me vendim nr. 10, datë 20.5.2003, të Komisionit Qendror të Statusit të Dëshmorit. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Samedin Kurti, normalisti që doli partizan

Samedin Xhafer Kurti lindi në vitin 1924 në Ngurrëz të Madhe. I rritur në një familje me tradita atdhetare, ai u arsimua dhe vijoi studimet në Shkollën Normale të Elbasanit. Në vitin 1942 u pranua në organizatën e rinisë komuniste të shkollës. Për veprimtarinë antifashiste u përjashtua nga shkolla dhe iu bashkua formacioneve partizane. Fillimisht u rreshtua në batalionin partizan të Myzeqesë dhe më pas në Grupin Partizan të Myzeqesë.

Më 6 nëntor 1943 ra dëshmor në Ngurrëz të Madhe, duke luftuar kundër forcave gjermane dhe atyre bashkëpunuese. U shpall Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, të Komitetit Ekzekutiv të Këshillit Popullor të rrethit të Lushnjës. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Hajdar Kurti, anëtar i çetës territoriale

Hajdar Xhafer Kurti lindi në Ngurrëz të Madhe, në familjen e madhe Kurti. Ashtu si pjesëtarë të tjerë të familjes, ai u aktivizua në lëvizjen antifashiste.

Në shtator 1943 u bë pjesëtar i çetës territoriale të fshatit dhe kreu detyrat që iu ngarkuan nga komanda e saj. Më 6 nëntor 1943 ra dëshmor në Ngurrëz të Madhe, në përlëshje me forcat gjermane dhe ato bashkëpunuese.

U shpall Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, të Komitetit Ekzekutiv të Këshillit Popullor të rrethit të Lushnjës. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Jeko Kurti, u vra se ndihmonte djalin partizan

Jeko Myslim Kurti lindi vitin 1920 në Toshkëz të Përmetit, në një familje të thjeshtë me ndjenja atdhetare. Familja e saj u bë një nga bazat mbështetëse të lëvizjes antifashiste që në vitin 1942. Jekoja u përfshi në ndihmë të lëvizjes. Së bashku me gra të tjera të fshatit përgatiste triko, çorape dhe ushqime për luftëtarët partizanë. Veprimtaria e saj ra në sy të forcave kundërshtarë të lëvizjes. Më 6 nëntor 1943, në Kadipashaj, sot Arrëz, shtëpia e saj u rrethua. Jekoja u vra në pragun e shtëpisë, në një veprim që synonte të frikësonte familjet dhe të ndalonte mbështetjen ndaj Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare.

U shpall Dëshmore e Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, të Komitetit Ekzekutiv të Këshillit Popullor të rrethit të Lushnjës dhe me vendim nr. 4, datë 27.11.2002, të Komisionit Qendror të Statusit të Dëshmorit. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Adil Kurti, luftëtar i Grupit Partizan të Myzeqesë

Adil Servet Kurti lindi më 15.3.1925 në Ngurrëz të Madhe. Familja e tij ishte e lidhur me lëvizjen antifashiste që në vitin 1942. Ai mori pjesë në çetën territoriale të fshatit që në janar 1942, ndërsa më 19 shtator 1943, u bë pjesëtar i Grupit Partizan të Myzeqesë.

KUR SHTËPIA U BË KALA, FAMILJA U BË HISTORI

NJË ÇETË ME DËSHMORË TË FAMILJES KURTI NË NGURRËZ TË MADHE

Më 6 nëntor 1943, ra dëshmor në Ngurrëz, duke luftuar kundër forcave gjermane dhe atyre bashkëpunuese. U shpall Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, dhe me vendim nr. 10, datë 20.5.2003, të Komisionit Qendror të Statusit të Dëshmorit. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Veize Kurti, u vra në pragun e shtëpisë si familje partizani

Veize Hysni Kurti lindi në vitin 1901 në Kadipashaj, sot Arrëz. Familja e saj ishte një nga bazat e mbështetjes së lëvizjes antifashiste që në fillim të vitit 1942. Veizja ndihmoi lëvizjen dhe u organizua në strukturat e gruas antifashiste të fshatit. Aktiviteti i saj dhe i familjes u ndoq nga forcat kundërshtarë.

Më 6 nëntor 1943, shtëpia e saj në Kadipashaj u rrethua. Veizja u vra në pragun e shtëpisë, së bashku me vjehrrën dhe kunatën. U shpall Dëshmore e Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, dhe me vendim nr. 4, datë 27.11.2002, të Komisionit Qendror të Statusit të Dëshmorit. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Rahime Kurti, ra në pragun e shtëpisë

Rahime Islam Kurti lindi në vitin 1927 në Kadipashaj, sot Arrëz. Familja e saj u lidh herët me lëvizjen antifashiste dhe shtëpia u shndërrua në një nga bazat e saj.

Më 6 nëntor 1943, shtëpia u rrethua dhe Rahimja u vra në pragun e saj, së bashku me vjehrrën dhe kunatën. U shpall Dëshmore e Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, dhe me vendim nr. 4, datë 27.11.2002, të Komisionit Qendror të Statusit të Dëshmorit. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Thimi Bushi, ra dhe korrieri me familjen Kurti

Thimi Llambi Bushi lindi në vitin 1919, në Ngurrëz të Madhe. U përfshi në lëvizjen antifashiste dhe u rreshtua në çetën territoriale të fshatit, ku kreu detyrën e korrierit.

Më 6 nëntor 1943, ra dëshmor në Ngurrëz të Madhe, duke luftuar kundër forcave gjermane dhe atyre bashkëpunuese. U shpall Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, dhe me vendim nr. 4, datë 27.11.2002, të Komisionit Qendror të Statusit të Dëshmorit. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Muhamet Kurti, ra në përlëshje me nazistët

Muhamet Ali Kurti lindi në Ngurrëz të Madhe. Në vitin 1942 familja e tij ishte një nga bazat mbështetëse të lëvizjes. Në prill 1943 doli partizan dhe u rreshtua në Grupin Partizan të Myzeqesë, duke marrë pjesë në luftimet e tij.

Ra dëshmor më 12 janar 1944, pranë fshatit Çemerricë, në malin e Ostrovicës, në përlëshje me forcat gjermane dhe ato bashkëpunuese. U shpall Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, dhe me vendim nr. 13, datë 2.9.2003, të Komisionit Qendror të Statusit të Dëshmorit. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Nuri Kurti, ra në operacionin e qershorit 1944

Nuri Hajdar Kurti lindi në vitin 1905, në Ngurrëz të Madhe. Përkrahu lëvizjen antifashiste dhe vuri në dispozicion të saj jo vetëm veten, por edhe pjesëtarë të familjes dhe bazën ekonomike të saj. Megjithëse në moshë më të madhe, doli partizan dhe shërbeu si komandant toge e kompanie në përbërje të Batalionit Partizan të Myzeqesë.

Ra dëshmor, më 14 qershor 1944, në Mollas të Sulovës, Elbasan, gjatë Operacionit të Qershorit. U shpall Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, dhe me vendim nr. 11, datë 4.7.2003, të Komisionit Qendror të Statusit të Dëshmorit. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Sefedin Kurti, ra në mbrojtjen e kufirit

Sefedin Sabri Kurti lindi në vitin 1928, në Ngurrëz të Lushnjës. Familja e tij ishte ndër bazat e mbështetjes së lëvizjes gjatë Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare. Pas

Çlirimit përfundoi arsimin e ndërprerë dhe kreu shërbimin ushtarak. Në vitet e para të pasluftës shërbeu në Forcat e Ndjekjes dhe më pas në shërbimin kufitar.

Në shtator 1948 u dërgua për shërbim në postat kufitare të Kukësit. Gjatë një përpjekjeje të armatosur u plagos rëndë. Sipas dëshmive të kohës, edhe i plagosur vazhdoi të kundërpërgjigjej. Më 20 tetor 1950, ra në përpjekje të armatosur në Novosëj të Kukësit. U shpall Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, dhe me vendim nr. 2, datë 19.10.2002, të Komisionit Qendror të Statusit të Dëshmorit. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Xhevit Kurti, ra për zbatimin e reformës agrare

Xhevit Hajdar Kurti lindi në vitin 1908, në Ngurrëz të Madhe. Edhe jeta e tij u lidh me historinë e familjes dhe të lëvizjes antifashiste. U zgjodh anëtar i Këshillit të parë Nacionalçlirimtar të fshatit Ngurrëz dhe u angazhua në organizimin e jetës së komunitetit dhe në mbështetjen e lëvizjes. Dy vëllezërit e tij, Rasimi dhe Nuriu, u lidhën gjithashtu me luftën dhe humbën jetën. Gjatë Luftës Xhevit mori armën dhe doli partizan, duke luftuar deri në Çlirimin e vendit. Pas Çlirimit u kthye në Ngurrëz dhe u zgjodh përsëri në këshillin e fshatit. U angazhua në jetën e komunitetit dhe në zbatimin e politikave të kohës, ndër të cilat edhe Reforma Agrare. Në vitet e para pas Çlirimit mori pjesë në përpjekjet për organizimin e ri të bujqësisë.

Në korrik 1951, sipas dokumentacionit dhe dëshmive të kohës, Xhevit u thirr nga shtëpia dhe u mor me forcë drejt një zone pyjore. Atje u sulmua dhe u plagos rëndë. Megjithëse i plagosur, u përpoq të kundërpërgjigjej, por u qëllua përsëri. Ngjarja tronditi banorët e Ngurrëzës. Autorët u kapën dhe u gjykuan për vrasjen e kryetarit të këshillit. Kështu u ndërpre jeta e Xhevit Hajdar Kurtit, një prej figurave të njohura të familjes dhe komunitetit të Ngurrëzës së Madhe.

U shpall Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, dhe me vendim nr. 13, datë 2.9.2003, të Komisionit Qendror të Statusit të Dëshmorit. Prehet në Varrezat e Dëshmorëve të Lushnjës.

Përfundim

Historia e familjes Kurti është një kapitull i veçantë i kujtesës së Ngurrëzës së Madhe. Brenda një familjeje u mblodhën fate të shumta njerëzore: burra e gra, të rinj e më të moshuar, që në rrethana të ndryshme u përfshinë në ngjarjet e mëdha dhe tragjike të kohës.

Ramizi, Samedini, Hajdari, Jekoja, Adili, Veizja, Rahimja, Thimi, Muhameti, Nuriu, Sefedini dhe Xhevit janë emra që lidhen me një periudhë të trazuar të historisë shqiptare. Jeta e secilit prej tyre ka rrugëtimin e vet, por të gjithë i bashkon kujtesa e një familjeje që pësoi humbje të rënda njerëzore. Pas këtyre emrave qëndrojnë shtëpi, nëna, gra, fëmijë, vëllezër e motra që përjetuan dhimbjen e humbjes. Prandaj, historia e familjes Kurti nuk është vetëm një listë emrash dhe datash. Ajo është edhe histori e dhimbjes së një familjeje dhe e kujtesës së një fshati.

Ngurrëza e Madhe i ruan këta emra si pjesë të historisë së saj. Ata janë pjesë e kujtesës familjare dhe vendore, e cila përcillet brez pas brezi. Koha i largon njerëzit nga jeta, por nuk duhet të largojë kujtimin e tyre. Për sa kohë që emrat e tyre përmenden, dokumentet ruhen dhe historia tregohet, jeta e tyre mbetet pjesë e kujtesës.

Familja Kurti e Ngurrëzës së Madhe mbetet një dëshmi e sakrificave njerëzore të një epoke të trazuar dhe një thirrje për të mos harruar. Sepse kujtesa nuk është vetëm kthim pas në histori; është përgjegjësi për t'u përcjellë brezave të ardhshëm emrat, jetën dhe fatet e njerëzve që u bënë pjesë e saj.

Buburrecat Ciborg: Nga Laboratori i Shpëtimit te Arma Sekrete e Teknologjisë Ushtarake

Si insektet e pajisura me mikro-teknologji mund të transformojnë operacionet e shpëtimit dhe mbrojtjen në epokën e inteligjencës artificiale

Në dekadat e fundit, bota është përballur me një rritje të dukshme të katastrofave natyrore si tërmete, përmytje, zjarre dhe shpërthime industriale. Këto ngjarje jo vetëm që shkaktojnë dëme të mëdha materiale, por shpesh lënë njerëz të bllokuar nën rrënoja ose në mjedise të rrezikshme ku ekipet e shpëtimit kanë vështirësi të depërtojnë. Pikërisht këtu hyn në lojë vizioni i ri i shkencëtarëve: krijimi i buburrecave ciborg. Ideja është e thjeshtë në dukje, por revolucionare në praktikë. Duke kombinuar aftësitë natyrore të buburrecave për të mbijetuar dhe lëvizur në hapësira të ngushta me teknologjinë moderne të kontrollit elektronik, ata po krijojnë një mjet të ri shpëtimi që mund të ndryshojë mënyrën se si reagojmë ndaj emergjencave. Ky projekt nuk është thjesht një eksperiment laboratorik, por një hap drejt një epoke ku insektet mund të bëhen aleatë të njerëzve në situata kritike.

Si ndërtohet një buburrec ciborg

Procesi i transformimit të një buburreci të zakonshëm në një ciborg është kompleks dhe kërkon një kombinim të biologjisë, inxhinierisë dhe teknologjisë së materialeve. Fillimisht, zgjidhen buburreca të mëdhenj, të cilët kanë trup të fortë dhe aftësi të jashtëzakonshme për të përballuar kushte ekstreme. Mbi trupin e tyre vendoset një mikro-kontrollues elektronik, i cili lidhet me antenat dhe muskujt e insektit. Ky sistem lejon komandimin e lëvizjeve përmes impulseve elektrike, duke i dhënë mundësinë operatorit të drejtojë buburrecat në rrugën e dëshiruar. Për të përballuar mjediset e përmytura, shkencëtarët kanë krijuar një kostum zhytjeje të papërshkueshëm nga uji. Ky kostum përmban një rezervuar oksigjeni kimik dhe tuba silikoni që shpërndajnë oksigjen direkt në spirakulat e buburrecit. Rezultati është mbresëlënës: buburrecat mund të qëndrojnë nën ujë deri në tre orë, duke u bërë të aftë të eksplorojnë rrënoja të përmytura ku asnjë robot klasik nuk mund të hyjë.

Roli i tyre në operacionet e shpëtimit

Imagjinoni një ndërtesë të shembur pas një tërmeti, ku dhjetëra njerëz mund të jenë të bllokuar nën rrënoja. Ekipet e shpëtimit përballen me mure të shembura, hapësira të ngushta dhe shpesh me ujë ose gazra toksikë. Në këto kushte, buburrecat ciborg mund të depërtojnë aty ku asnjë dron apo robot nuk ka akses. Pajisur me kamera miniaturë dhe sensorë, ato mund të transmetojnë pamje në kohë reale, duke ndihmuar ekipet të lokalizojnë të mbijetuarit. Përveç kësaj, ato mund të përdoren për të transportuar medikamente urgjente ose pajisje të vogla ndihmëse tek personat e bllokuar. Kjo i kthen buburrecat nga insekte të zakonshme në shpëtimtarë të vërtetë, duke u dhënë një rol të ri në shërbim të njerëzimit.

Përparësitë teknologjike

Një nga avantazhet më të mëdha të buburrecave ciborg është kursimi i energjisë. Ndryshe nga robotët e vegjël, të cilët kërkojnë bateri të fuqishme për të lëvizur, buburrecat përdorin

muskujt e tyre natyralë. Pajisjet elektronike janë të lehta dhe fleksibël, duke mos penguar mobilitetin e insekteve. Kostumi i zhytjes i lejon të funksionojnë në kushte ku insektet normalisht nuk mbijetojnë, duke i bërë të përshtatshme për mjedise ekstreme. Për më tepër, kombinimi i biologjisë me teknologjinë redukton kostot krahasuar me robotët e vegjël të ndërtuar nga e para. Ky projekt është një shembull i shkëlqyer se si inovacioni mund të lind nga bashkëpunimi mes natyrës dhe teknologjisë.

Sfida dhe dilema etike

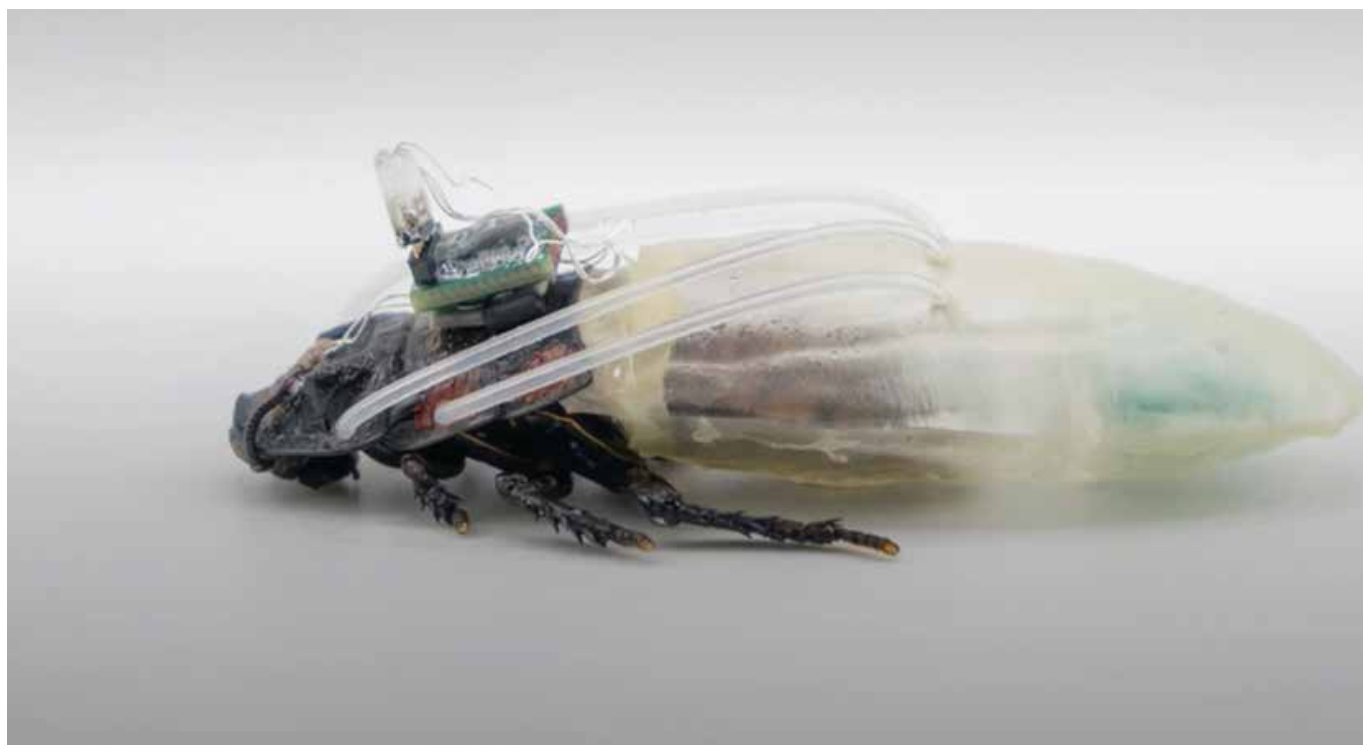
Megjithëse projekti është revolucionar, ai ngre pyetje të rëndësishme etike. Buburrecat kontrollohen përmes stimulimit elektrik dhe përdoren si mjete teknologjike. Shkencëtarët sigurojnë se gjatë vendosjes së pajisjeve përdoren anestetikë dhe se pas përdorimit ato jetojnë si buburrecat e tjerë, por debati mbi mirëqenien e insekteve mbetet i hapur. Disa ekspertë argumentojnë se përdorimi i insekteve për misione njerëzore është i justifikuar, duke qenë se shpëton jetë, ndërsa të tjerë e shohin si shfrytëzim të natyrës. Ky debat është i ngjashëm me atë mbi përdorimin e kafshëve në eksperimente shkencore, ku gjithmonë ekziston një balancë mes përfitimit për njerëzimin dhe respektit për jetën e gjallesave.

Perspektiva e së ardhmes

Nëse teknologjia zhvillohet më tej, buburrecat ciborg mund të bëhen pjesë e protokolleve standarde të emergjencës në vende të rrezikuara nga katastrofat natyrore. Integrimi me inteligjencën artificiale mund t'i bëjë ato më autonome dhe më efikase, duke reduktuar nevojën për kontroll të vazhdueshëm nga operatorët. Përtej shpëtimit, aplikimet e tyre mund të shtrihen në monitorimin e mjedisit, kërkimin shkencor në zona të paarrishme, apo edhe në operacione ushtarake ku kërkohet depërtim i fshehtë. Një ditë, buburrecat ciborg mund të jenë pjesë e arsenalit teknologjik të çdo shteti, duke u përdorur jo vetëm për shpëtim, por edhe për siguri kombëtare.

Një hap drejt teknologjisë bionike

Ky projekt tregon se teknologjia bionike po shkon përtej robotëve klasikë, duke përdorur vetë natyrën si bazë për inovacion. Buburrecat, të cilët shpesh shihen si insekte të padëshiruara, mund të kthehen në shpëtimtarë të njerëzve. Ky është një shembull i qartë se si shkenca mund të transformojë perceptimin tonë për botën natyrore. Pyetja që mbetet është nëse shoqëria do ta pranojë një të ardhme ku insektet bëhen pjesë e jetës sonë si aleatë teknologjikë. Në fund të fundit, buburrecat ciborg nuk janë thjesht një eksperiment shkencor, por një simbol i fuqisë së inovacionit dhe i mundësive të pafundme që lindin kur natyra dhe teknologjia bashkohen.

E ARDHMJJA JOTE NIS KËTU:

3 MUNDËSI STUDIMI, 3 AKADEMI USHTARAKE TË SHBA-së

Një hap drejt së ardhmes së uniformës!

Dëshiron të studiosh në një prej akademive ushtarake më prestigjioze të Shteteve të Bashkuara të Amerikës?
Qendra e Personel Rekrutimit vijon procesin e rekrutimit të kandidatëve për studime në:

AKADEMIA
USHTARAKE
"WEST POINT"

1

1 kuotë studimi

AKADEMIA
USHTARAK
E DETARE

1

1 kuotë studimi

AKADEMIA
USHTARAKE E
FORCAVE AJRORE

1

1 kuotë studimi

MOS E HUMBNI KËTË MUNDËSI!

AFATI I APLIKIMIT: 30 SHTATOR 2026

Dokumentacioni dorëzohet pranë Qendrës së Personel Rekrutimit.

INFORMACION DHE KONTAKT: WhatsApp: +355 68 340 4896

Kriteret e aplikimit dhe informacionet e plota:

www.mod.gov.al/newsroom/njoftime/studente-brenda-jashte-vendit

STUDIO, PËRGATITU, SHËRBE!

**E ARDHMJJA JOTE
KA NJE MISIION!**